

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve. . . 8 lrt —
Félévre . . . . . 4 „ —
Negyedévre . . . . . 2 „ —
Egyes szám ára 16 kr.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

Kiddus-hassém. Dr. Löw Tivadartól. — A választások előtt. Dr. Vázsonyi Vilmostól. — Keresztény hang a receptióról. Zempléni Árpádtól. — A vidék és a receptió. (Tudósítások) — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések. — Melléklet: Az orvosság. Méry Károlytól. — Te vagy. Dura Mátétól. — Anthologia a zsidó klasszikus költőkből. Irja M a k a i Emil. — Magyar zsidó családok. Irja: Dr. L á z á r Béla. — Felfedezett szív. A u e r b a c h Bernát beszélye.

Naptár:

Vasárnap (1892. január hó 17-ike) 5652 Tévész. hó (29 napos) 17-ike. Hétfő 18-ika. Kedd 19-ike. Szerda 20-ika. Csütörtök 21-ike. Péntek 22-ike. Szombat 23-ika. Muszaf előtt bejelentik az ujhodat (nevorchin hachódes) Hetiszidra: **Semósz.** — Haftorah Jezsaiás 27. fej.

Kiddus-hassém.

Megindult hát a mozgalom.

Időszerű, nem időszerű; fog-e sikerre vezetni, nem-e; mindeme kérdések, melyeket az indítás előtt fölvetettek, elnémultak, el kellett némulniuk.

Új kérdés merült föl azonban, fontosabb, nagyobb horderejű, mint az előzetes kérdések együttléve.

A vallásszabadság kérdése tulajdonképpen csak idő kérdése. Mikor egyszer a socialistikus democratiának nem egy követelése, mely még negyedszázad előtt utópiának, államot fölforgató forradalomnak nyilvánított, conservatív kormányok által törvénynyé codificáltatik, több mint kishitűség, abban kételkedni, hogy nem-sokára le kell hullani azon rozoga válaszfalaknak, melyeket az államéletben az istenimádás különbsége emelt.

Idővel hát meg lesz; de nekünk, kik most éljük világunkat, kiket a békók szorítanak, a bilincsek lehúznak, a csörtető lánczok kineznek, nekünk nem lehetett néma megadással tőrünk és várnunk a »történeti fejlődést«

Miután annyi ideig némán türtük megáláztatásunkat, föl kellett jajdulnunk s a szabadelvűségben versengő pártokhoz el kellett

juttatnunk jajkiáltásunkat, emlékeztetnünk kellett őket, hogy midőn 1867-ben az alkotmány új alapjait megvetették, és kiépítették, a mi hajlékunk födelét föl nem rakták, s azóta ázunk-fázunk.

A kérdés most már az: meg fogja-e a magyar zsidóság érteni a megindított mozgalom fontosságát; át fogja-e érteni annak nagy horderejét és úgy fog-e a magyar zsidó közszellem megnyilatkozni, hogy bármi legyen közvetlen eredménye a mozgalomnak, maga a mozgalom a magyar zsidók ujkori történetének egy fényes lapját képezze?

Szeretem fölteni és hinni, hogy igen, mert ha ezt nem hittem volna, nem léptem volna ki a küzdőterre, midőn arra a lelkes zsidó ifjuság szállított.

S hogy e föltevésem min alapszik, elmondom néhány szóban.

Bármiként gondolkozzék valaki azon pártokról, melyekre a magyar zsidóság részint szervezési, részint rituális, részint culturális kérdések fölött az utolsó századnegyedben szakadt: nem lehet a fölött kételkednünk, hogy a mi közös bennünk a zsidó vallást egyképpen szeretjük, azok is, kik a törvény hű örei, azok is, kiket csak lazán fűz össze a vallási élet hitfeleivel. A mi a zsidóság becsületére válik,

annak egyképpen örvendünk, a mi szegényünkre van, azért pirulunk; a chillul-hassém és a kiddus-hassém nem más más érzetet költ azon zsidó keblében, ki a szombat beálltát orgonával köszönti, vagy a ki köntösben és hajékben is a tradícióhoz ragaszkodik.

Igy állván a dolgok, sérteni vélnék bármely zsidót, ha föltenném róla, hogy habozni fog a községében egybehivandó gyűlésre megjelenni, hogy vonakodni fog a budapesti resolúcióhoz csatlakozni. Minden oppositio árnyat vetne reánk s az egyöntetőség, összakarat fogja megadni szavunknak az erkölcsi súlyt, de ez lesz egyuttal fényes tanujele annak is, hogy a szabadságszerető zsidó fajnak, a szabadságszerető magyar népnek méltó tagjai vagyunk.

Miután nem kiváltságot, de jogot; nem fölülemelkedést, de egyenlőséget kérünk és követelünk: joggal senki sem fog bennünket hibáztathatni. A képviselőválasztások kedvező alkalmát szolgáltatnak hitrokonainknak, hogy ügyünket jelöltjeiknek lelkekre kössék. A kellő tapintat ebben sem fog hiányozni és az igazán szabadelvű jelöltek nem fogják rossz néven venni, ha figyelmük e megoldatlan kérdésre terelgetik. S ha imitt-amott a jelölteknél kibuvik a szeg a zsákból s kitűnik, hogy a szabadelvű álarcz alatt a fajgyűlölet lappang, se haj: legalább tudni fogjuk, kik barátaink, legalább a bűzát a konkolytól meg tudjuk különböztetni.

Rajta hát, vidéki hitrokonok! A zászló ki van bontva, sorakozzatok alája és lobogtassátok, vigyétek győzelemre; a jelige, mely rá van írva: kiddus-hassém!

Dr. Löw Tivadar.

A választások előtt.

Már augusztus hava óta arra izgatom a zsidóságot, hogy a választások alkalmával csak olyan jelöltre szavazzon, a ki a vallásfelekezetek egyenjoguságát programjába kifejezetten felveszi. Bevallom nyíltan, izgatok, mert szent és igazságos ügyért izgatni szabad. A követett jelszó azóta sokszoros visszhangra lett, már számos választókerületben kinyilvánította az egybegyűlt zsidó polgárság, hogy nem hajlandó megszavazni saját gyálatát.

A zsidóság mozgalma, a vidék önértékes és férfias fellépése kínos szorultságba hozta a címzetes szabadelvűeket és a mozgalom lelohasztására kiadták a jelszót, hogy a zsidóság tulajdonképpen megengedhetlen módon felekezeti politikát csinál, a jelöltekre alkotmányellenesen pressiót gyakorol, reverzálisokat követel, egyszóval a zsidók fellépése és a rozsnói püspök akciója közt nincsen semmi különbség. Így történt meg aztán, hogy a „Nemzet” vezércikkirójának kegyelméből összekerültem a rozsnói püspökkel, a mire még álmomban sem mertem gondolni.

Ideje már, hogy tisztázzuk a fogalmakat. Ideje, mert a zsidóság körében is ébredeznek már némi kételyek, vajjon nincs-e a „Nemzet”-nek és társainak igazuk. Hozzuk tisztába, a mit szándékos rosszakarát és öntudatlan fogalomzavar elhomályosítottak, álljon végre tisztán és világosan kifejtve a közönség előtt, a mit mint követett jelszót annyira félremagyaráztak.

A katolikus felekezetet az alárendelt helyzetben szinylődő zsidósággal csak a kuszált és könnyelműen felületcs gondolkodás, vagy a hipokrizis képes párhuzamba helyezni. A katolikus felekezet a jogok teljességét élvezzi, a zsidó felekezet a többi hitfelekezet színvonalá alá van alacsonyítva. A zsidóság mai helyzetében ugyszólván képtelen arra, hogy felekezeti politikát csináljon. A felekezeti politika ott kezdődik, midőn egy felekezet a teljes jogi és társadalmi egyenlőség birtokában túlsúlyt akar magának biztosítani a többi felekezet rovására és az ország általános érdekét alá akarja rendelni a felekezet szeptaratisztikus érdekének. Mit akar a zsidóság? Nem akar más felekezet rovására terjeszkedni, nem akar más felekezet helyre lenek rosszabbításával, jogainak csorbitásával boldogulni; minden vágya csak annyi, hogy hadd állhasson egyenlő sorba a többi felekezettel, mert hiszen hazafias és kulturális érdemekben nem áll mögöttük.

És hol van mozgalomunkban a felekezeti politika második ismérve, az országos érdek alárendelése a felekezet érdekének? Álljon elő bárki a vádaskodók közül, mondja meg, micsoda országos érdeket sért a zsidó felekezet egyenjogusága! Mondják meg a címzetes szabadelvűek, micsoda országos érdek követeli, hogy az államköl és nemzeti érzéstől

áthatott zsidó felekezet megszégyenítő aláendeltségben maradjon!

De tovább megyek. Azok csinálják felekezeti politikát, a kik a zsidóság jogos kérését megtagadják, mert ők a szabadelvűség és nemzeti eszme érdekét kicsinyes módon alárendelik egy felekezet iránt érzett ellenszenvüknek, feláldozzák elbűtölteiknek. A felekezeti politika vádja tehát visszahull azokra, a kik ellenünk e vádat emelték. Mi a liberalizmus és a nemzeti eszme tiszta lobogója alatt harcolunk, míg vádolóink a felekezeti ellenszenvű katondí.

És most beszéljünk valamit a sokat emlegetett pressióról, a reverzálisokról, hadd lássuk, mennyi az őszinte és komoly tartalom abban a ráfogásban, hogy fellépésünk aláíssa a parlamentarizmus alapjait.

Ha a zsidóság egész tömegében valamely párt-hoz szegődnek, ez igazán felekezeti politika volna; ha a létező pártoktól elvonatkozva, egy külön felekezeti pártot csinálna, akkor volna ok a szemrehányásra. De minderről szó sem volt. A zsidóság a maga egészében most sem tartozik egy párthoz, a zsidó polgárok közjogi meggyőződésük szerint különböző pártokhoz sorakoznak, de minthogy mindczen pártok büszkén szabadelvűeknek vallják magukat, a zsidó választók a jelöltektől méltán megkövetelik, hogy a párt programjához képest valóban szabadelvűek legyenek. Szabadelvű jelszót kidobálni, de tényleg megtagadni a szabadelvűség követelményeit: politikai szédelés. Szabadelvű álarca alatt a reakciót szolgálni: a parlamentarizmus meghamisítása. A zsidóság, midőn a felekezeti egyenjogúság kérdését bevitte a választási harcba, hálára kötelezte az ország választópolgárságát, nagy szolgálatot tett a hamisítatlan szabadelvűség és a tiszta parlamentarizmus ügyének. Nincs alkalmasabb próbakő a pártok és az egyes jelöltek szabadelvűségének megítélésére és az az álláspont, melyet e tekintetben a pártok és az egyes jelöltek vallanak, kitűnő utmutató a zavaros politikai helyzetben.

Nem mi hamisítjuk meg tehát a parlamentarizmust, a kik azt akarjuk, hogy a választókat senki a szabadelvű címmel félre ne vezesse: nem mi íssuk alá alapjait, a kik azt akarjuk, hogy a valódi nemzeti akarat nyilatkozzék meg a választásoknál és maga a nemzet ítéljen a felekezeti egyenjogúság kérdésében; meghamisítják azok, akik

a kérdés elkerülésével, férfiatlan bujkálással a választókat valódi politikai hitvallásuk felől kétségben hagyják, tévedésbe ejtik és így eljárásukkal azt okozzák, hogy olyan világnézetű képviselők választatnak meg, a kik nem felelnek meg a választók igazi akaratának. A vád itt is visszahull a vádakodókra.

Jól játszott felháborodással emlegetik a pressiót és a reverzálisokat. Kacagató ráfogás, hogy a zsidó választók fel akarják újítani az utasítások korszakát. Jó lesz meggondolni, hogy élvegre is a választás nem pusztán alakszerűség, lármás komédia, hanem komoly actus, mely a választók akaratának nyilvánítására való. Furcsa szerepet szán a választóknak, a ki azt követeli tőlük, hogy vak, szolgálai engedelmességgel feltétlenül elfogadják azt a programot, melyet valami jelölt vallani kegyeskedett. Megvan a maga szabadsága a jelöltnek és megvan a választóknak is. A jelölt szabadon vallhat akár-milyen programot, de ugyanezen szabadság megilleti a választókat is. Ha programjuk nem találkozik, igen természetes módon nem mehetnek együtt. A zsidó választók csak önmagukat kötelezik arra, hogy nem szavaznak a felekezeti egyenjogúság ellenségre; hogy a nyilatkozatuk után mit tesz a jelölt, az teljesen az ő dolga, őt senki se kényszerítette kötelező nyilatkozatra, szabadságában áll a felekezeti egyenjogúságot programjába felvenni, vagy ellene foglalni állást. Badar beszéd tehát pressiót és reverzálisokat emlegetni, midőn a választók csak azval a természetes jogukkal élnek, hogy arra szavaznak, a kire akarunk. Badar beszéd annál is inkább, mert hiszen a zsidó választók nem lesznek egyebet, mint hogy kinyilvánítsák, hogy antiszemita jelöltre nem szavazhatnak és nem támogathatják azt, a ki felekezeti ellenszenvből a liberalizmus és a nemzeti eszme érdekét megtagadja. Vajjon szavaznának-e a protestans választók arra a jelöltre, aki azt a programot vallaná, hogy ezentúl a protestans felekezetek ne legyenek bevett egyházak? Nem szavaznának rá, hanem ököllet mennének neki. Mi nem vagyunk ilyen harcziások, hanem egyszerűen élünk választói jogunkkal és nem követjük el azt az örültséget, hogy ellenségeinkre szavazzunk.

Ha pressióról van szó, azt azok gyakorolják, a kik a parlamentarizmus aláírása, felekezeti politika és egyéb hamis jelszókkal a zsidóság felénk

részt terrorizálni akarják, hogy olyan jelöltre adja szavazatát, a kik meggyöződésével ellenkező programot vallanak és ádáz ellenségei!

A végrehajtó bizottság nem tartotta célszerűnek azon indítványomat, hogy még a választások előtt keressük fel a kormányt és készítsük nyilatkozásra. Nincs most idő panaszra, nincs elégikus kesergésre: cselekedni, harcolni kell! A lelkes vidék helyrehozhatja az elkövetett taktikai hibát és ha a kormánypártot összességben nyilatkozatra készíteni nem lehetett, nyilatkozatra kell bírni egyenként a jelölteket!

Előre hát vidéki hitrakonok! Ne ijesszen meg benneteket szabadelvűséget szünetlő roszakaróink vádaskodó terrorizmusa, ne hallgassatok a fogalomzavarban szenvedő álszemérem csüggesztő szavára, éljetez választói jogotokkal szabadon, férfiasan, önérzetesen! A gyóváké a gyalázat, a bátraké a dicsőség! Az igazság örök istenének nevében, bátran előre!

Dr. Vázsonyi Vilmos.

Keresztyén hang a recepcióról.

Zempléni Árpádtól, a református hitű, jeles fiatal poétától a recepció kérdésére vonatkozólag a következő szép sorokat vesszük:

A magyar zsidóság megmozdult, hogy vallásának teljes szabadságát kivívja. Belátta, hogy mások nem fogják azt nekik felajánlani; államférfiaink között a legvilágosabb fejű is fél bolygatni a zsidó kérdést, mert népszerűségét, pozícióját, szavazói bizalmát veli ezzel kockáztatni. Belátták, hogy ha ők, kiket e félszeg helyzet összes kellemetlenségeivel sújt, ha ők nem mozognak, más nem fog mozogni értük; az ő foguk a keresztyén Magyarországnak nem fog fájni soha.

Valóban csodálatra méltó, hogy ez a mozgalom csak most, huszonöt év múltán, indult meg. Mily végtelenül lesújtott, lehangolt szivek lehetnek azok, melyek a félszabadságot is ily hálával tudták fogadni s negyedszázadot el tudtak tölteni reménykedéssel, várakozással: hálha majd megszánják őket s megadják azt is, mi még hiányzik: vallásuk teljes egyenjoguságát. Csodálatos, hogy azon öregek, kik a 25 év előtti emancipációt már megérték, ma sem

mernek többet kívánni s összes bölcseségük abban kulminál: csak szerényen, csendben, óvatosan!

Ezek az urak elfelejtik, hogy Magyarországon vannak, a hol a vallásáért senkit nem üldöznek; elfelejtik, hogy itt antisemitizmus nem létezik s a mi hulláma volt is néha: az is német import volt. S kifelejtene a számitásból egy hatalmas faktort, a megszokást. A megszokás szentesítette a trónokat, a megszokás szentesítette az emberiség összes jó és rossz intézményeit egyaránt. Ez a megszokás szentesítheti a zsidóság elnyomatását is: ha eleve nem vágják utját törvénnyel és társadalmi mozgalommal. Ha Magyarországon megrögződik az a tudat, hogy a zsidó nem olyan ember, mint mi keresztények: akkor késő lesz a siránkozás; akkor az elnyomottak összes jerimiádjai nem segítenek többé. De ha a magyar törvénytárba beigtattatják, hogy ők ép olyan felekezet, mint a katolikus, a református és a többi; ha ők minden reakcionárius ellenmondással szemben sajtóban mint társaságban egyaránt komoly, igazságos önérzetüket állítják: legyenek meggyőződve, hogy Magyarország keresztyén többsége igazat fog nekik adni s a legigazságosabb ügyet, a zsidók recepcióját tíz év alatt úgy megszokják, mint bármi más megszoknának.

Mikoriban én a sárospataki kollégiumba járogattam, akkor volt soron a hirhedt eszlári pör. Ugyanakkor tanultuk a zsidók történetét az iskolában. Végtelenül csodálkoztam rajta, hogyan lehet az, hogy mi a régi zsidókért lelkesedünk, az ujakat meg ki akarjuk verni; a templomban Dávid zsoltárait énekeljük, Ezsaiás próféta nagy gondolatairól hallgatunk szent beszédet s templom után Istóczy „12 röpiratát” forgatjuk. Lelkünk, erkölcsünk minden alapja zsidó; zsidó eszmékkel, zsidó elvekkkel, zsidó tradíciókkal vagyunk telítve: s mi mégis antisemitáskodunk? Valóságos apagyilkosság! Mert ha a khinai torzsalkodnék a zsidóval, mert az csakugyan két más vallás: azt meg lehetne érteni, — de hogy keresztyén és zsidó, a törzs és az ujon oltott lombotat háborúskodjanak: ez valami természetellenes dolog, egyike azon szomorú emberi botlásoknak, melyeket még a keresztfán

is meg kell bocsátanunk, mert nem tudják az illetők, hogy mit cselekesznek. ✕

Valóban hazudik, csúfosan hazudik az, ki azt mondja, hogy ő keresztyén és mégis anti-semitáskodik. A keresztyénség alapját, az emberszeretetet tagadja meg, ki gyűlöletet hirdet bárki ellen is; hát még az, a ki a vele egy Istent, egy multat, egy tradíciót tisztelő felekezetet bántja meg gyűlöletével.

Mig Magyarország keresztyén marad, addig itten a zsidóság mindig testvéri szeretetet kell, hogy találjon. Keresztyén ember nem tagadhatja meg a zsidótól, hogy az épp oly mértékben élvezze a lelki szabadságot, mint ő élvezi. E mozgalom diadalra fog jutni. Magyarországnak be kell bizonyítania, hogy felvilágosult ország s hogy jó keresztyén; és ezt csak azzal fogja bebizonyíthatni, ha törvénybe igatja a receptiót. Ez ellen mi közöttünk semmi féle reakció nem támadhat, különösen nem akkor, ha a zsidóság fellépése olyan lesz, mely imponáljon az itt-ott lappangó roszakaratnak s tette serkentse a jóakaratu többséget. Mert langyos opportunizmussal megölhetik az egész ügyet. A ki fél, a ki nem mer, arról azt hihetik, hogy nincs joga!

Zempléni Arpád.

A vidék és a receptio.

(H. S.) Nem frázis és nem banalitás az, hogy felekezetünk egyenjogusításának viszhangja kelt Kárpátoktól Adriáig. A központ gyújtó melege szétáramlott az ország minden részébe, fölolvastotta a szívek jégburkolatját, ledöntött válaszfalakat és kezet kéz után nyulni készlettel, hogy összefogódzék a közös munkára.

A vezérbizottság hivatalos felszólítása még szét sem ment és mégis spontán, pusztán a szemlélődés hatása alatt, a fölébredt belső szükség érzetéből kifolyólag hullámot hullámra ver a mozgalom és gyűrűi mind szélesebb körben hozzák rezgésbe a magyar zsidóság szíve-javának álomba ringatott érzelmeit.

Immár országos mozgalom van előttünk. A vidék vállalva igyekszik beérni a központi vezetőséget s mert egységes terv még nincs előtte, mely a követendő eljárásra nézve neki utmutatóul szolgálna, maga igyekszik olyanokat teremteni.

Ez az oka, hogy, mint az alábbi tudósításokból kitűnik, felekezetünk törvényes egyenjoguságának

megszerzését a vidék többféle módon véli elérhetőnek.

Határozottabban három irány domborodik ki. Az egyik a képviselő-jelöltektől előzetes tájékozást akar szerezni; a másik az ország jövőendő törvényhozásának tagjaitól várja igazunk sikerét, a harmadik pedig magától a társadalomtól reméli ügyünk diadalra jutását.

Ezenfelül az tűnik ki az alábbi tudósításokból, hogy míg egyes helyeken a központ további intézkedéseire várnak, addig több megyei székhelyen az egész megyére, sőt Kolozsvárott egész Erdélyre kiterjedő mozgalom indításában állapodtak meg, sőt lapunk zártakor már előttünk van a nyitrai orth. hitközség felhívása is, melyet a megyebeli hitközségekhez intézett.

Az irányok birálatába szándékosan nem bocsátkozunk. Egyrésztől nem akarunk eleje vágni a központi bizottság leendő intézkedéseinek, másrésztől még azt tartjuk, hogy a célhoz vezető módok megválasztásánál kétségtelenül a helyi viszonyok is befolyással voltak. E helyi viszonyok ismerete nélkül pedig annál kevésbbé tartjuk rendjén valónak az egyik, vagy másik ut helyes voltának kijelölését, mert nézetünk szerint, ha valahol, úgy a receptió kérdésében helyeslendő minden törvényes és megengedett eszköz, mely akár csak egy tapodítal is közelebb visz ügyünk diadalához.

Afelől, hogy egyenjogusításunk sem politikai, sem zsidó pártkérdést nem képez, tulajdonképpen részben tisztában vannak a vidéken mindenütt. A politikai pártatlanságra vall azon körülmény, hogy a mozgalomhoz csatlakozó gyűléseken a zsidóság politikai pártállás nélkül vett részt; a felekezeti pártszínezet hiányát pedig a megkapó kolozsvári példán kívül bizonyítja az a körülmény, hogy tudósításaink egy-egy orthodox és status-quo hitközség csatlakozásáról már szintén adnak hírt.

E tekintetben tehát éppenséggel nem áll dilemma előtt a magyar zsidóság. De attól sincs mit tartani, hogy a moóri eset ismétlődni talál, mert a szabad- elvű párti jelöltek eddig tulajdonképpen részben — az az osztály is, melyből Aczel Béla báró került ki — az egyenjogusítás mellett nyilatkoztak.

Állításainkat olvasóink alábbi tudósításainkban igazolva fogják találni.

Az itt következő tudósításokat ismét azon levelezőinkhez és olvasóinkhoz intézett kérelem kapcsán tesszük közzé, hogy ügyünk sikere érdekében a körükben folyó mozgalmakról, vagy akár csak előkészületeiről, minket idejekorán értesíteni sziveskedjenek.

*

Kolozsvárról két tudósítást is kaptunk, melyeknek egyike igazabb világításba helyezi a múlt heti vonatkozó közlésünket, másika pedig az újabb

lépésekről ad számat. A kettőből összeállított örvendetes kép a következő:

A receptió ügyében Kolozsvárott az első lépés már f. hó 3-án történt meg, még pedig orthodox részről. Az összehívott értekezlet kimondotta, hogy a fővárosban megindult mozgalmat helyesli és a további teendőkre nézve a congressus pártbeliekkel egyesül. A közös értekezletet f. hó 6-án egy kisebb orth. imaházban tartották meg, s elnökké Weisz Mór congr. pártit, alelnökké pedig gyulai Bernáth Alb. dr.-t, az orth. hitk. tagját választották meg. Az elnök távollétében Bernáth dr. alelnök vezette a tanácskozást s megnyitójában kijelentette, hogy az értekezleten nem partok, hanem csak választó polgárok szerepelnek. A receptió kérdését Góth Manó dr. egyetemi m. tanár ismertette, s a tárgyhoz Weisz József dr., Horovitz Sámuel és Boskovitz Józsefen kívül többen is hozzászóltak. Ezután az értekezlet határozatilag kimondta, hogy a mozgalmat helyesli, s a további munkálatok végzésére az eszmének az erdélyi részekben minél nagyobb körben való terjesztésére s megvalósításának kieszközlésére 11 tagú bizottságot küldött ki (6 orth. és 5 congr. hitk. tag.) Mivel ezen bizottság megalakulását és működését követő harmadnapon a kolozsvári szabadelvű párt jelöltjei Hegedüs Sándor és Sigmund Dezső beszámoló és programbeszédjüket voltak megtartandók, Fischer Lajos dr. ügyvéd vezetésével küldöttség tisztelgett a jelöltekhez, mely felkérte őket, hogy programbeszédjeikben nyilatkozzanak a zsidók egyenjogúsítási mozgalmáról. A küldöttség mindkét részről igen szíves fogadtatásra talált és f. hó 10-én ugy Hegedüs Sándor, mint Sigmund Dezső beváltotta ígéretét. Hegedüs beszédének vonatkozó része így hangzik: »Ha Apponyi hirdeti a felekezetek egyenjogúsítását, én annak csak örülni tudok. Én ezen elveket akkor is vallottam, mikor más urak tevékeny részt vettek az antisemita mozgalmakban. A zsidókat akkor is kizárólag a szabadelvű párt védte. És vallom most is. Én szívesen ígérem legkészségesebb támogatásomat arra, hogy az izraelitáknak egyenjogúsításukra irányuló törekvése célhoz jusson.« Sigmund pedig így nyilatkozott: »Legyen szabad reflektálnom azon mozgalmakra, mely a kolozsvári izraeliták között megindult s mely odairányul, hogy a zsidó vallás a bevett vallások közé iktatassék be. Erre vonatkozólag liberális gondolkodásom és politikai nézetimmel fogva azt mondhatom, hogy az ügyet a törvényhozó testület előtt mint jogosat és igazságosat támogatni fogom.« — A kolozsvári végrehajtó bizottság a további teendőkre nézve abban állapodott meg, hogy az erdélyrészi hitközségekhez, valamint a befolyásosabb és tekintélyesebb hitrokonokhoz felhívást intéz a mozgalmhoz való csatlakozás végett és oly czélból, hogy mentül előbb tartanak értekezletet, szervezkedjenek, lehetőleg lépjenek érintkezésbe képviselőjelöltjeikkel és kö-

vessék velük szemben a kolozsvári bizottság eljárását, mely a budapesti bizottsághoz intézett átiratában a vályvetett közös munkára való szíves készségét szintén felajánlotta.

*

A baranyavári járás képviselőjelöltje — mint nekünk Dárdáról írják — Baranya-Monostoron f. hó 12-én tartott programbeszédjében a törvényhozás egyik legsürgősebb feladatáknak tüntette fel a felekezetek teljes egyenjogúsítását. A kijelentésnek jelentőségét természetszerű súlyánál fogva különösen az emeli, hogy Antal Gyula dr. a budapesti egyetemen az egyházi jog nyilvános rendes tanára. N. F.

*

Kassáról Liebermann Kálmán főrabbi ur az alábbi sorokat intézte hozzánk: F. hó 11-én az itteni nemzeti párt képviselőjelöltje, Beöthy Ákos ur a helybeli pártelnök kíséretében megtisztelt látogatásával. Társalgás közben a párt itteni jelöltje érintette a politikai kérdéseket, mire én kijelentettem, hogy »szabadelvű« vagyok s kérdeztem, vajjon van-e tudomása a zsidó vallás receptiója érdekében Budapesten megindult mozgalmról? Beöthy ur igennel felelt s pártja programjára hivatkozva, kijelentette, hogy ő a maga személyében eddig is az egyenlőség és szabadság barátja volt s kész a zsidóság jogos érdekeinek szószólója lenni. — Estefelé pedig Apponyi Albert gróf szerencsétlenül szerény hajlékomat. Az »Egyenlőség« 2-ik száma, mely a párt kiáltványának a zsidókat érdeklő pontját idézi, éppen az ásztalon feküdt. A gróf ur átfutotta az első cikket s azon megjegyzésemre, hogy a kormány a receptio kérdésében még nem nyilatkozott, azt felelte: »Nem is fog nyilatkozni.« A grófnak ezen határozott állítása gondolkodóba ejtett: Ha a kormány az eminenter érdeklő kérdésről hallgat és a kormánypárti jelöltek sem ismertetik ebbeli álláspontjukat (Azóta már többen megtették I. jelen rovatunkat R. v.) nem egy kormánypárti zsidó bajos politikai dilemmába kerül, mivel a zsidó vallás receptiója nemcsak hitfelekezetünk, hanem a haza érdekében is kívánatos, — a mint Palágyi Menyhért ur b. lapjában fejtegeti, — s hazafisági szempontból is szent kötelességünk felekezetünk receptiójának megvalósulását elősegítenünk. Ezen szempontból is szükségesnek tartanám, hogy »adassék a kormánynak alkalom a nyilatkozásra.«

*

Losonczi az előző számunkban jelentett ot-tani mozgalom eredményéről a következőket közli velünk: Gyürky Ábrahám gróf a kerület kormánypárti jelöltje, mivel a f. hó 6-án tartott értekezlet határozatát írásban közölték, f. hó 10-iki beszámolója alkalmával így nyilatkozott: »A szabadelvűség zászlaja alatt küzdöttem, azon zászló alatt, melyre szabadság,

egyenlőség és testvériség van írva. Szabadság az országnak, *egyenlőség a vallásfelekezeteknek* és szeretet minden egyes honpolgárral szemben, hogy azok egymást hű testvéreként öleljék keblükre». A mandatum felajánlása után pedig a következőképpen nyilatkozott a mi ügyünkéről: »A felekezetek közt való egyenjogúsításnak feltétlen híve vagyok, s azon eszmékért, melyek egy sötét kor ködlatyolképi maradványainak elosztását célozzák, *küzdeni fogok bárhol, bármikor és bárki előtt.*» — A programbeszéd után Spiro Salamon főrabbi, *Sternlicht* Vilmos hitk. elnök s többen felkeresték a nemes grófot, *ki előttük a receptióról a következőképpen nyilatkozott!* »Részemről örömmel üdvözölöm a mozgalmat, mely a zsidó vallás recipiálását célozza, mert ebben a haza javának előmozdítását látom. Bár elégendő volna multamra hivatkozni, vagy álláspontomra, melyet a főrendiházban a polgári házasság behozatalát célzó törvényjavaslat tárgyalása alkalmával is tanúsítottam, utalnom, mégis kinyilatkoztatom, hogy én hazánkban a zsidó vallás egyenjogúsítását a haza fővirágzásának egyik feltételéül és a felvilágosodottság előmozdításának egyik hathatós tényezőjéül tekintem. Részemről tehát megegyszer megígérem, hogy az elsők sorában fogok amellet küzdeni.«

B. L.

Bajáról írják lapunknak: A zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában megindított fővárosi mozgalom a mi városunkban is határtalan lelkesedést szült és élénkebb mozgásba hozta a felekezet ügyeiért buzdulókat. Néhány lelkesebb férfi kezdeményezésére a város zsidó intelligenciája f. hó 10-én az izr. népiskola tágas tantermében gyűlést is tartott, hogy szolidaritást vállaljon a vallásunk recipiálása érdekében megindult mozgalommal.

A gyűlés lefolyása röviden egybefoglalva a következő volt:

Bruck Samu dr. ügyvéd az egyik kezdeményező az összejövetel céljára való utalással az értekezletet megnyitja és elnökül dr. *Ladányi* Mór orvost, jegyző-kül pedig *Leumberger* Árnin dr. ügyvédet és *Kohn* Lajos polg. iskolai tanárt ajánlja. Az ajánlat elfogadása után dr. *Ladányi* Mór az elnöki székből tüzes beszédet intézett a hallgatósághoz s hatásos felszólalását avval végezte, hogy elérkezett immár az idő, hogy a magyar zsidóság 25 évi vesztéglés után a tett mezejére lépjen és minden törvényadta eszköz igénybevételével kivívja vallása egyenjogúsítását, azt a jogot, mely őt elvitathatlan hazafiságánál, kétségtelen intelligenciájánál és tekintélyes számánál fogva már régtől fogva megilleti.

Az általános hozzászólásra való felhívást élénk eszmecsere követte, melyben *Bérczi* Albert dr., *Hesser Gyula*, *Herrman* Adolf dr., *Kemény* Zsigmond dr.,

Schwarz László és *Walder* Jakab vettek részt s mindannyian a proklamált ige *mielőbbi* megvalósítása mellett emeltek szót.

Ezután elnök meg-megújuló lelkes éljenzés közt kimondja a következő határozatot:

Az értekezlet kimondja, hogy *odaadó lelkesedéssel csatlakozik* a zsidó vallás recipiálása érdekében a fővárosban megindult mozgalomhoz, hogy *föltétlen bizalommal* és hálattelt szívből fakadó köszönettel adózik az eszme szóvivő vezéreinek és kéri fogja őket, hogy az immár egyengetett csapáson *csüggedetlen kitartással* vezessék diadalra vallásunk egyenjogúsításának magasan lobogtatott zászlaját.

Elnöki indítvány folytán azonfelül végrehajtó bizottságot is választottak, melynek feladatává tették, hogy a Budapesten alakult vezérbizottsággal a folytonos érintkezést közvetítse. Tagjai a város legintelligensebb elemei közül kerültek ki s a régibb gárdát *Adler* Lipót dr. főrabbi, *Leumberger* Henrik dr. volt. kongresszusi képviselő és *Rosenberg* Mór. hitközségi elnök képviselik benne.

Végül az elnök előterjesztésére határozatként kimondták, hogy a város megválasztandó országgyűlési képviselőjét megválasztatása *utdu* küldöttségileg fel fogják kérni, hogy a megnyitandó országgyűlésen szavazatának és egész befolyásának latba vetésével támogassa vallásunk egyenjogúsításának törvénybe iktatását.

E határozat elfogadása előtt többen temperamentummal fejtegették, hogy az egyenjogúsításunk mellett való állásfoglalásról már a képviselőjelöltől kell nyilatkozatot kérni. Az elnök és mások azonban azt hangoztatták, hogy képviselőjelölt az utolsó pillanatban istámadhat, kit megkérdezni nem érnek rá; hogy felekezeti politikát csinálni nem szükséges; hogy erkölcsi súlyjal és nyomatékkal csak a törvényesen megválasztott képviselő kijelentése bírhat és végül, hogy Bajának képviselőjelöltje, a polgármester eddig is annyi jelét adta szabadelvűségének, hogy méltán várható tőle a zsidó vallás egyenjogúsítása mellett való állásfoglalás.

Végül a közlemény írója megjegyzi, hogy tiuta és nyomdafesték nem képes visszatükrözni azt a lelkesedést, mely az ottani zsidóságot az eszme és küzdelme iránt eltölti.

L. A. dr.

Nagybecskerekéről írják nekünk a következőket: Az 1892-97-iki országgyűlésre szóló királyi meghívólevél kihirdetése céljából Nagybecskerek képviselőtestülete f. hó 11-én rendkívüli közgyűlést tartott. E közgyűlésen *Klein* Mór dr. főrabbi azt indítványozta, hogy a majdan megválasztandó orsz. képviselőnek a kerület részéről erkölcsi kötelességévé tétessék, hogy adandó alkalommal a szavazatával és befolyásával odahasson, miszerint a bevett vallásfe-

lekezetek viszonyosságáról szóló 1868-iki LIII. tcz. a hazai zsidó felekezetre is kiterjesztessék. — Az indítványt a városi képviselőtestület egyhangulag magáévá tette, és határozatilag kimondta, hogy a gyűlés lefolyásáról szóló jegyzőkönyv másolata a megválasztott képviselőnek mihez tartás végett átnyújtandó lesz.

K. dr.

*

Homonnáról jelentik lapunknak, hogy ott a receptió kérdését *Thomán D. dr.* járás- és közkórházi főorvos úgy a szabadelvű párti képviselőjelölést követő banketten, mint *Andrássy Sándor* grófjelölt programbeszédjének megtartása alkalmával szóba hozta. *Andrássy Sándor* gróf ismételve kijelentette, hogy ő hü embere a szabadelvűségnek és ezért a zsidó vallás receptióját olyan méltányos és jogos kívánságnak tartja, melyet minden szabadelvű honpolgárnak üdvözölnie és támogatnia kell.

L. S.

*

B-Csabáról írják nekünk a következőket: Mint a legtöbb helyen, itt is az »Egyenlőség«-nek köszönhető azon örvendetes mozgalom, mely a zsidó vallás receptiója érdekében országszerte megindult. Egy f. hó 10-ikén tartott gyűlésen mi is nagy lelkesedéssel elhatároztuk, hogy *Szucsú Bélához*, az itteni szabadelvű párt jelöltjéhez a hitközségi elnök vezetése alatt küldöttség menesztessék. A küldöttség azon megbízatást nyerte, hogy a jelöltet kérje fel, miszerint a zsidó vallás egyenjogusítását vegye fel programjába s ily módon biztosítsa a hitfelekezetünkbeli választók szavazatait. Hogy *Szucsú Béla* ur a kérelemnek helyt ad, ahoz kétség nem fér, mert eltekintve attól, hogy a zsidók Csabán tekintélyes számu választót szolgáltatnak, magát a jelölt urat is oly férfinak ismerik, ki a legliberálisabb nézeteket vallja.

F. S.

*

Nyitráról a következő tudósítást kaptuk: A nyitrai aut. orth. hitközség f. hó 12-én tartott ülésében nagy lelkesedéssel és egyhangulag határozatilag kimondta, hogy a zsidó vallás receptióját forrón óhajtja, a fővárosban ez iránt keletkezett mozgalomhoz csatlakozik, erről a kiküldött végrehajtó bizottságot értesíti, egyuttal pedig felhívja a megyebeli összes hitközségeket, hogy a mozgalomhoz hasonló értelemben csatlakozzanak és képviselőjelöltjeiket keressék meg, hogy az egyenjogusítás kérdésében is jelezzék álláspontjukat.

G. dr.

*

Pécsett a receptió iránt való mozgalomnak — mint velünk közlik — már múltja is van. Akkor merült fel, mikor m. év június havában a dunántuli zsidóság 80 tagu küldöttségét hódolata kifejezése végett ő félsége elé nem a felekezetek sorában bocsájtották.

Az eset után, mely akkor elég nagy port vert föl, Baranya, Somogy és Tolna vármegyék zsidó küldöttségei és papjai, ugyszintén a pécsi zsidó vallás-testület képviselőisége 6 órán át tartó tanácskozást folytatott ez ügyben és két indítvány fölött szavazott. Az egyik *Jünker Gusztáv* csurgói hitk. elnöke volt, mely az orsz. izr. iroda elnökségét ajánlotta megkeresni az iránt, hogy a receptió érdekében az országgyűlés előtt tegye meg a szükséges lépéseket, a másik *Perls dr.* pécsi főrabbié, aki Baranya, Somogy és Tolna megyék számára *szervezetet* sürgetett. — A gyűlés az első indítványt fogadta el és *Neumann dr.* nagykanizsai főrabbit bizta meg a memorandum kidolgozásával. A szép kezdeményezés még el sem hagyta Pécs határait, mikor a fővárosi mozga'om híre oda érkezett. E mozgalmat a pécsi izr. hitközség f. hó 10-iki gyűlésén vette tudomásul és elhatározta, hogy a központi vezérbizottságnak a zászlóbontásért háláját és elismerését fejezi ki, de egyszersmind kötelező ígéretet tesz, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel a szent ügy előmozdítását elodázhatlan kötelességének fogja ismerni.

W.

*

Beregszászról jelentik nekünk, hogy ott *Roth Gábor dr.* ügyvéd kezdeményezésére f. hó 7-én a zsidó választók igen látogatott értekezletet tartottak. A gyűlés során kiemelték, hogy *Komjáthi Béla* 48-as párti jelölt a zsidó felekezet egyenjogusításának buzgó szószólója, miért is az értekezlet elhatározta, hogy *Komjáthi* jelöltségét propagálja. A munkálatok végzésére 15 tagu végrehajtó bizottságot alakítottak.

F. dr.

*

Radnáról Aradmegyéből jelentik nekünk a következőket: Február 10-én, mielőtt a kerület képviselő-kijelölő gyűlését megtartotta volna, a zsidó választók, kik mindig a szabadelvű párt hívei voltak, *Majrovitz Mór* házában értekezletre gyűltek össze, s abban állapodtak meg, hogy most csak az esetre szavaznak e párt jelöltjére, ha az a zsidó vallás receptiójának sürgetését programjába fölveszi. Az értekezletnek ezen határozatát egy *Löv Mihály dr., Blau Mátyás* és *Kaufmann Mór* hitk. tagokból álló küldöttség közölte *Beles János* volt orsz. képviselő, szabadelvű jelölttel, ki a kívánság jogos voltát elismerte. *Beles János* magyar meg román nyelven tartott programbeszédjében már hangoztatta is, hogy ő a zsidó vallás törvényes bevételének testtel-lelekköl híve, hogy eddigi jogállapota méltánytalan és hogy ő e bajon a törvényhozás útján szóval-tettel segíteni kész.

*

Érsekujvárról a következőket közlik lapunkkal: A receptió érdekében megindult fővárosi mozgalom hullámai hitközségünkben is felkeltették az észme

íránt való lelkesedést. A kérdés fölvetése itt nemesak általános helyesléssel találkozott, hanem a magunk részéről kivitele iránt is megtettük a szükséges lépéseket. Kerületünk szabadelvű jelöltje, Rossival István dr. apátkanonokhoz, ki f. hó 11-én programmbeszédje megtartása céljából városunkban időzött, Richter Zsigmond új főrabbinokkal élén a hitközség 3 tagu küldöttséget menesztett azon megbizással, hogy felkérjék, miszerint nyilatkoznék a receptio ügyében, mert a hitközség ettől teszi függővé támogatását. A tudósítás beküldője örömmel konstataálja, hogy a válasz teljesen kielégítő volt és a község várakozásának megfelelt.

R.

*

Komáromból illetékes helyről közlik velünk, hogy az ottani zsidó hitközség tagjai a fővárosban megindult egyenjogúsítási mozgalomhoz vallásunkért és hazánkért egyaránt rajongó lelkük egész melegevel csatlakoznak. A kérdést azonban nem óhajtják belevinni a képviselőválasztásokba, mert azon nézetben vannak, hogy a zsidók által indított mozgalmat a magyar társadalom veszi át és önként, szeretetből, hazafiságból fogja megadni a zsidóknak azt, ami őket megilleti. E nézetét megerősíti egy Komáromban keletkezőfélben levő igen szép s eddig páratlanul álló mozgalom híre. E mozgalom odairányul, hogy Jóka szülőföldjének derék közönsége a városi közgyűlésből — a zsidó szavazatok igénybe vétele nélkül — írjon fel az országgyűléshez a zsidó felekezet teljes egyenjogúsítása érdekében. Oly férfiak akarják ezt, kik a város közönségének köztiszteletben álló vezérei s kik bizonyára el fogják érni, amit akarnak.

V. D. dr.

*

Pécskáról jelentik, hogy az ottani zsidó hitközség választók egy értekezleten elhatározták, miszerint szavazatukkal csak azon jelöltet fogják támogatni, aki megígéri, hogy a zsidó vallás receptioja érdekében meg fog tenni minden tőle telhetőt.

*

Veszprémből a következő táviratot kaptuk: A veszprémi hitközség f. hó 15-én a receptio ügyében nagy értekezletet tartott, melyen a várpalotai hitközség is számos kiküldöttel képviseltette magát. Az egybegyűltek rendkívüli lelkesedéssel csatlakoztak a zsidó vallás egyenjogúsítása tárgyában megindított mozgalomhoz és határozatilag kimondták, hogy ezt helyeslik. A szükséges lépések megtételére és a budapesti végrehajtó bizottsággal leendő érintkezés céljából egyuttal Rosenthal Nándor hitközségi elnök vezérése alatt végrehajtó bizottságot választottak.

B. dr.

*

Miskolcra jelentik, hogy az ottani zsidóság színeje a fővárosi receptionalis mozgalomhoz való csatlakozás céljából f. hó 12-én a Chebra-Kadisa termében népes értekezletet tartott, melynek elnökeül Gencsi Soma dr.-l, jegyzőjévé Sugár Ignác lapszerkesztőt választották meg. Az elnök lelkesítő beszéde után az értekezletnek feltette a kérdést, vajjon a miskolci zsidóság csatlakozik-e a mozgalomhoz vagy sem. A kérdéshez hozzászóltak Sugár Gyula dr., ki a receptio fontosságának hangsúlyozását főlegesen tartja, csak a kivitel módja felett óhajt tanácskozást s a maga személyében társadalmi utra terelné a mozgalmat. Klein Ignác dr. a hitközség és társadalom együttes eljárása mellett emel szót. Grünfeld Ödön hitk. elnök bizottságra bizná a tervek kidolgozását. Ixel Soma dr. nem kíván önálló eljárást, hanem a fővárosból jövő intézkedések bevárását ajánlja. Kürucz Jakab dr. ellenzi az előtte szóló nézetét s önálló peticionálást ajánl. Kazai dr. a halasztás ellen nyilatkozik, Frankfurter dr. a fővárosi bizottság intézkedésének bevárása mellett szól, Engel dr. pedig az egész hitközség elé kívánná a kérdést terjeszteni. Elnök ezután összegezte a mondottakat, mi után az értekezlet határozatilag kimondta, hogy elvileg csatlakozik a budapesti mozgalomhoz, erről a központot értesíti s harmincz tagu bizottságot küld ki, melynek feladata a szükséges előintézkedéseket s javaslatokat a bizottság elé terjeszteni, amely viszont az általános gyűlés összehívása iránt intézkedni fog. A bizottságba beválasztottak: Rosenfeld Mayer főrabbi, Blumenstock J., Engel Arnold dr., Feuerstein Márk, Frank Albert, Frank Dezső, Frankfurter Sándor dr., Fischmann Joachim, Groák Ignác, Goldberger Simon, Grünfeld Ödön, Gencsi Soma dr., Holländer Gusztáv dr., Holländer Ede, Ixel Soma dr., Koos Soma, Kohn Hermann, Klein Gáspár, Kürucz J. dr., Klein Ig. dr., Kazai M. dr., Kiss Miklós, Majzler Jób dr., Pollák M., Pollák Lajos, Patzauer Adolf dr., Sugár Gyula dr., Sugár Ignác, Sidlauer Ármán dr., Schwarcz József dr., Silbiger Ármán, Weisz József, Wassermann Jakab és Wexler Antal.

B. M. K.

*

A péteri kerület (Györm.) szabadelvű képviselőjelöltje Ziskay Antal volt képviselő f. hó 13-án programmbeszédjében többek között így nyilatkozott: »Egyik legnagyobb érdeke a hazának, hogy az országban vallásbéke a viszonyos igazság alapján uralkodjék.«

*

Marosvásárhelyről a következőket írják nekünk: A fővárosban megindult recipiálási mozgalom az itteni zsidóság kebelében meleg visszhangra találván, az ügy megvitatása céljából f. hó 13-ára több

előkelő status quo hitközségi tag értekezletet hívott össze. — A márosvásárhelyi zsidóság színe-javából kikerült értekezlet elnökévé Blumenfeld József dr.-t, a st. qu. hitk. elnököt és jegyzőkké Schwarz Zsigmondot és Schwarz Gyulát választotta meg. A tanácskozás célját vázoló elnök lelkesítő szavakkal buzdította az egybegyűlteket, hogy a főváros mozgalmához csatlakozzanak. Többek helyeslő hozzászólása után Blumenfeld elnöknek következő határozati javaslatát fogadták el egyhangulag: Az értekezlet kimondja, hogy 1) örömmel és meglelégedéssel veszi tudomásul, hogy a főváros zsidósága a zsidó hitfelekezet egyenjogusításának a törvénybe való iktatása iránti mozgalmat kezdeményezte; 2) a fővárosi zsidóság f. hó 6-án tartott értekezletén hozott határozatát helyesli és ahhoz csatlakozik; 3.) választ egy 12 tagú végrehajtó bizottságot, mely a szükséges intézkedéseket megteszi és esetleges újabb értekezletet hív össze; 4) ezen határozatáról a budapesti értekezlet végrehajtó bizottságának elnöke értesítetik. — Miután még az értekezlet elhatározta, hogy a mozgalmához való csatlakozásra a megyei zsidóságot is fel fogja szólítani, 12 tagú bizottságot választottak a teendők végzésére.

Sch. Gy.

*

Nagyváradon a »Nagyvárad« szabadelvű politikai napilap f. hó 10-iki számában vezércikket közöl a felekezeti egyenjogusítás mozgalmáról. A Gyémánt Jenő dr. tollából eredő rokonszenves fejtegetés végszavai ezek:

«Nem volna helyes, ha Nagyvárad és Bihar megye zsidó lakossága, mely hazafiság s intelligencia tekintetében megállja helyét, nem pártolná a fővárosban megindult mozgalmat s nem csatlakoznék szívvel-lélekkel ahhoz. Nem hiszszük, hogy Nagyvárad s Bihar megye lakossága tétlenül marad. Reméljük, hogy mérvadó köreinkben is meg fog indulni a mozgalom az iránt, hogy Nagyvárad és Bihar megye zsidó lakossága kifejezhesse csatlakozását a zsidó vallás recipiálása tárgyában megindult budapesti acióhoz.»

*

Balászfalváról azt írják nekünk, hogy az erdélyrészi szászok és románok közt nevelkedett zsidóságot, mely magyar szót csak elvétve ha hallott, szintén foglalkoztatja a receptio kérdése, de mert a propagáló iratok magyar nyelven jelennek meg, nem képesek felőle tájékozódni. Ezért az ezen jelenségre figyelmeztető közl. mény írója azt ajánlja, hogy a központi vezérbizottság az ilyen idegen ajku zsidóság közé magyar és német nyelvű nyomtatványokat küldjön, hogy azok, kik magyar nyelvű közleményeken még eligazodni nem tudnak, a német szövegből pótolhassák

magyar nyelvismereteik hiányát. Az ilyen kétnyelvű közlemények az eszme propagálásával karöltve idegen ajku vidékeken a magyar nyelv térfoglalásánál is elősegítenek.

R. J. dr.

*

Mórról az alábbiakat közlik velünk: A hitközségnek f. hó 10-én megtartott rendes közgyűlésén Ganzl Mór elnök szót emelt a receptio érdekében s miután lelkesült szavakban kifejtette annak időszerűségét és szükséges voltát, indítványozta, hogy tekintettel arra, miszerint a kerület szabadelvű képviselőjelöltje Aczél Béla báró aznap délutánján tartja meg programmbeszédjét, s tekintettel arra, hogy esetleg más jelölt is akadhat: határozzák el a zsidó választók, hogy csak azon jelöltre szavaznak, aki nyíltan hirdeti a vallásszabadságot és az összes felekezetek közt való teljes egyenjoguságot, továbbá ígéretét adja, hogy az erre vonatkozó esetleg benyújtandó törvényjavaslatot annak idején támogatni fogja. — Az indítványt a gyűlés határtalan lelkesedéssel tette magáévá.

De a lelkesedést már a délután folyamán megzavarták Aczél Béla szabadelvűpárti képviselőjelölt sajnálandó nyilatkozatai. A jelölt urat programmbeszédje megtartására küldöttség hívta meg, melynek Ganzl Mór, hitk. elnök is tagja volt. A hitközségi elnök e minőségében közölte Aczél báróval a zsidó választók óhaját és azon reményének adott kifejezést, hogy a képviselőjelölt ur a receptióra nézve annál inkább tehetne megnyugtató ígéretet, mert nem külön jogot kérnek, hanem vallásszabadságot és teljes egyenjoguságot az összes felekezeteknek egymáshoz való viszonyaira nézve, a mi a szabadelvű állásponttal nem ellenkezik. Azonban Aczél báró nem csak kereken visszautasította a kérelem teljesítését, hanem programmbeszédje elején mint terhelő körülményt hozta fel, hogy ígéretét a zsidó község elnöke előre le akarja kötni a receptio számára, meg hogy pressiót akarnak rája gyakorolni. »Én — így szölt a szabadelvű képviselőjelölt — báró Aczél Béla vagyok, mint ilyen es mint önérzetes ember, nem tehetek előre kötelező ígéretet. Ha a választás után jönnek e kéréssel, egészen más; de most a választás előtt, ez nem egyéb pressiónál. Tehát nem ígérek semmit.»

Ganzl Mór és Reszler Jakab e nyilatkozat után tiltakoztak a »pressio-gyakorlás« szándéka ellen és ismét véleményt kértek a receptióról. A báró erre ismétellen kijelentette, hogy önérzetes ember előre nem nyilatkozik, ezért ő sem szól most erre vonatkozólag semmit, és polemiáját avval fejezte be, hogy: «Én nem vagyok orthodox zsidó!» — A moori zsidóság e föllépés magyarázatát abban keresi, hogy Aczél bárónak — nincs ellenjelöltje.

R. J.

Hazai hírek.

— **A király adománya.** Ő felsége a budai »Maskil el Dak« együletnek, mely a minap avatta fel egyleti zászlaját, 50 frtot adományozott magánpénztárából.

— **A megfeneklett körlevél.** A meleg érdeklődésről, melyet a receptió ügyében megindított mozgalom a fővárosi zsidóság legjobb köreiben keltett, tanuskodik az a körülmény is, hogy pl. a f. hó 10-én a hitközség új tanácsépületének dísztermében tartott alakuló gyűlésre a megválasztott nagy végrehajtó bizottság, (melyet lapunk multheti számában ismertettünk) majdnem teljes számban megjelent és hogy az abban a gyűlésben kiküldött szűkebb bizottság azóta összesen tizenegy órát töltött az ügy megbeszélésével és annak minden oldalról való megvilágosításával. Igaz, hogy többet végezhettek volna és rövidebb idő alatt, ha bizonyos oldalról bizonyos személyes kérdéseket folyton fel nem vetnének, mik a bizottság őszinte bosszankodására a tanácskozás java idejét elfoglalják és melyek ismételve és ismételve oly bőségben potyognak, hogy még eddig nem tudták megtalálni a módját a forrás bedugaszolására, — ez azonban még inkább bizonyítja, mily buzgalom, mily odaadás tölti el a bizottságot a szent ügy iránt és hogy a mozgalom mennyire megkapta a lelket, hogy férfiak, kikről sokan azt sem hitték, hogy felekezetünk ügyéért egyáltalában felmelegedhetnek, ime most három, negyedfél órákon elhúzódó gyűléseken résztvesznek; meghallgatnak a dologhoz nem tartozó és mindig újból és újból ismétlődő expectorációkat csak azért, hogy magáért az ügyért is történhessék valami. Fényesebben alig czáfolhatták volna meg ezen urak egy ellenzéki lapnak azon merész vádját, hogy a gyűlésre elmentek, hogy a mozgalmat — mert a kormányra nézve kellemetlen — megghiusítsák. Épp ezek az urak szorgalmazták az eljárás sürgősségének kimondását és a tárgyalásokat nem az ő részükről akasztják meg, nem az ő részükről húzzák a végtelenbe. Még a községekhez és egyesekhez intézendő körlevelet, melyre pedig várva várnak, sem küldhették még szét a dologra nem tartozó beszéd és akadékoskodás miatt. Mi sem esik távolabb tőlünk, mint az a feltevés, hogy az a rész, honnan a baj kiindul, a késleltetést, a húzást-halasztást akarja, de tény, hogy eljárása ezt eredményezte. Jó lesz meggondolni, hogy a mozgalom nem egyeseknek, hanem az egész magyar zsidóságnak, az éppen ottan oly sokat hangoztatott liberalizmusnak és felvilágosodottságnak az ügye. Az említett körlevél különben minden valószínűség szerint jövő hétfőn, legkésőbb kedden a czimzettek kezei közt lesz. Szerencsére számos helyen a felhívást be sem várták és megindították a mozgalmat felszólító körlevél nélkül is. Sz.

— **A szűkebb bizottság,** melyet a f. hó 10-én egybegyűlt nagy végrehajtó bizottság az ügyek továbbvitelére kiküldött, a következőleg alakult: Elnök dr. Mezei Mór ügyvéd, alelnökök dr. Löw Tivadar ügyvéd és Kornfeld Zsigmond, a magyar hitelbank igazgatója. Jegyzők dr. Halász Frigyes ügyvéd, dr. Mirkus Dezső ügyvéd, dr. Mezei Ferencz ügyvéd, Palágyi Menyhért író, dr. Vázsonyi Vilmos író és Szabolcsi Miksa szerkesztő. Tagok: dr. Ágai Adolf, dr. Baumgarten Izidor törvénytudó bíró, csángóhétfalusi Baranyi Benedek nagybirtokos, dr. Goldzihér Ignác akadémiái tag, hatvani Deutsch Sándor nagybirtokos, Frank Antal a magyar hitelbank igazgatója, dr. Kohn Sámuel rabbi, Kohner Ágoston nagykereskedő, dr. Körösi József a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója, dr. Neumann Antal ügyvéd, ifj. dr. Neumann Sándor ügyvéd, dr. Neumann Ármin volt orsz. képviselő, dr. Pollák Illés író, dr. Stiller Bertalan egyetemi rk. tanár, dr. Stiller Mór ügyvéd, Sternthal Adolf nagybirtokos, dr. Szili Adolf egyetemi m. tanár, tornyai Schossberger Zsigmond báró, Sváb Károly főrendiházi tag, Schweiger Márton az orsz. izr. iroda elnöke, Tenczer Pál városi képviselő, baranyavári Ullmann Emil, nagykereskedő, (a bizottság pénztárosa), Wahrmann Mór hitközségi elnök, Weisz Berthold nagyváros. — Elmaradásukat, meleg üdvözetük és az ügyhöz való teljes hozzájárulásuk kifejezése mellett, igazolták: dr. Bánóczy József akadémiái tag (Merinből), Fürst Jakab nagykereskedő, dr. Friedmann Bernát ügyvéd, Holitscher L. B. nagykereskedő, dr. Kelety Gyula ügyvéd, Machlup Adolf nagykereskedő, dr. Neuberger Ignác kuriai bíró, Neuschloss Ödön nagykereskedő, Strasser Sándor nagykereskedő.

— **A pesti izr. nagyhitközség költségvetése** a jövő 1892. évre már tervezetben elkészült. A kiadások summáját az előjáróság 298,650 frt 72 krban állapította meg, a bevételeket pedig 286,705 frt 88 krral irányozta elő. Ily módon 12,544 frt 84 kr hiányra van kilátás, ami azonban korántsem olyan veszedelmes jelenség, minőnek első tekintetre látszik, mert ez az egy kis német fejedelem költségvetésével fölértő budget tavaly is hiánnyal volt előirányozva, és mégis 11,994 frt 10 kr. feleslegget eredményezett. Mielőn még megjegyezzük, hogy a jövő évre szóló költségvetés az elmúlt évinél 17959 frt 36 krral nagyobb összegről szól, a költségvetés bővebb méltatását elfogadása utánra tartjuk fenn magunknak.

— **Zsidó képviselőjelöltek.** A képviselőháznak volt 6 zsidó képviselője egynek, megyeri Krausz Lajosnak kiyetelevel mind újra föllépett. Ezeket, névszerint dr. Chorin Ferencz, dr. Jellinek Arthur, dr. Neumann Ármin, dr. Neményi Ambrus, erényi dr. Ullmann Sándoron kívül még a következő felekezetünkbeli jelöltek szerepelnek: dr. Bakonyi Samu Debreczen II. kerületében, dr. Mandel Pál Nyirbátoron, dr. Nagy Sándor Megyaszón, Popper Ár-

min br. Trencsénmegye csaczi kerületben, Visontai Soma dr. Ujvidéken, Mezei Ernő Szilágy-Somlyón.

— **Dr. Löw Tivadar**, kitől lapunk mai első közleménye ered, a főváros VI. kerületi szabadelvű polgárai egy jó nagy részének képviselőjelöltje volt. A megb. híres szegedi főrabbinak, Löw Lipótnak fia azonban a szabadelvű párt másik jelöltjére ifj. Andrássy Gyula grófra való tekintetből annak daczára, hogy kilátásai igen biztatón alakultak, a jelöltségről leköszönt, még pedig, mint levelében kijelentette, azért, mert a pártok közt személyes harcot és az egy politikai párton levők közt is társadalmi szakadást, kínos surlódást nem akart előidézni. — Érdekes, hogy E ö t v ö s Károly az öt jelölő 48-as függetlenségi párti választók előtt ismételtén kijelentette, hogy ha Löw, a munkának egy ilyen embere föllép, ő el nem vállalhatja a jelöltséget. A receptió ügyében megindult fővárosi mozgalom egyik elnöke ilyen formán leköszönésével biztosította a mandatumot az ország egyik legjelentékenyebb kerületében azon Andrássy Gyula gróf fia számára, kinek a 67-ben emanczipált magyar zsidóság igen sokat köszönhet.

— **A vidék üdvözlétei.** A felekezetünk egyenjogusítására irányuló mozgalom fővárosi vezetőségéhez több vidéki hitközség már beküldte hivatalos üdvözlét. A czeglédin kívül, melyet előző számunkban már jeleztünk, távirati üdvözlét küldtek: a szolnoki hitközség Erdensohn M. A. elnök és Weiss J. jegyző aláírásával; az aradi hitközség Bing Vilmos elnök és Rosenberg L. főjegyző aláírásával; Nagyváradról Adler Ignác elnök és Várad Mór jegyző aláírásával; a varannói izr. hitközség; az irsai izr. hitközség előjárósága. Távirati üdvözlét érkezett: Az egyesült győri és győrszigeti izr. hitközségtől Pfeifer Fülöp dr. elnök és Boskovitz Dávid titkár aláírásával; a bajai izr. hitközség előjáróságától Rosenberg Mór aláírásával és a pécsi hitközség előjáróságától Justus elnök aláírásával.

— **A fővárosi képviselőtestület bizottságai** a héten alakították meg az albizottságokat. Ez alkalommal a középítési hetes bizottságába Freund Vilmost, a vízvezeteki albizottságba Brody Samu drt, a világitási albizottságba Weisz Leót és dr. Brody Samut és a légszész ellenőrző bizottságba Balázs Mórt választották be. — A főváros gazdasági bizottságában pedig a következők nyertek helyet: az árvászéki választmány és az erdőkihágási fölebbezések albizottságában Popper Ármin és Tenczer Pál, továbbá a kórház-ellenőrző albizottságban Popper Ármin.

— **A pécsi hitközség városi subventiója.** Pécs város képviselőtestülete, mint nekünk jelentik, a zsidó hitközség számára 919 frt subventiót szavazott meg. A város költségvetésében e tétel ezentúl állandóan szerepelni fog. A hitközség már 1870 óta fáradozott a városi támogatásért, de eredménytelenül. Végre a f. hó elsején tartott közgyűlésen megtörtött a jég és a jogos kérelem meghallgatásra talált.

— **A szegedi főrabbi — képviselőjelölt.** Lapunk zárta előtt vesszük az érdekes hírt, hogy a szegediek dr. Babó Emil, nemzeti párti jelölt ellen dr. Löw Immanuel főrabbit, ki városszerte rendkívüli kedveltségnek örvend, szándékozzák felléptetni kormánypárti programmal.

— **A pápai orth. hitközség**, mint velünk közlik, f. hó 3-án tartotta alakuló közgyűlését s ez alkalommal egyhangulag Löwenstein Adolfot választották meg elnöké.

— **A legjobb uton.** Békés-Csabáról közlik lapunkkal, hogy az ottani status-quo ante és orthodox hitközségek között a tárgyalások a két község egybeolvadása iránt még néhány hónappal ezelőtt megindultak. Maga az egygyévválás már csak néhány hét kérdése.

— **Orthodox lapnyilatkozat.** Az Ehrentheil M. szerkesztése alatt megjelenő »Allg. Jüd. Zeitung» a receptió ügyében megindult mozgalommal szemben igen rokonszenves álláspontra helyezkedik. Maga a lap szerkesztője már több vezérközleményt szemelt edes mindnyájunk közös ügyének és meleg hangon, tette buzditó szóval igyekszik olvasóit megnyerni számára. Érvelésében érdekes, hogy a mozgalomnak nem akar hivatalos színt adni, és arra kívánja olvasóit rávenni, hogy a maguk körében, az orth. irodától függetlenül tegyék meg az eszme szolgálatában a tőlük telhetőt. Különösen szép és találó a f. hó 13-iki számban megjelent első közlemény befejező bibliai analogiája, s nagyon sajnáljuk, hogy terünk szűke miatt azt egész terjedelmében be nem mutathatjuk olvasóinknak.

— **Az első gyászvitéz.** Szigetvárolt a függetlenségi és 48-as párt jelöltjének egy kis konkurrencziát akart csinálni Rác Gézának, a sötét napok egyik bús emléke. Rác úr Fényfi Kálmán, ezeczei birtokos 48-as párti jelölt mellett agitálni szándékozott, véletlenül azonban visszaemlékezett arra az időre, mikor még ő is képviselő volt és antisemita hurokat pengetett. A hallgatóság, melyet Olaj Lajos, volt képviselő beszéde már előzőleg Fényfi ellen hangolt, Rác Géza reminiscenciáit olyan kitörő — abezugolással és »eláll*-közbeszólásokkal fogadta, hogy ez kénytelen volt a közkívánságnak megfelelni.

— **Eljegyzés.** Wiener Gyula dr. Aradon eljegyezte Rosenberg Lipót az ottani derék hitközségi főjegyző leányát, Helén kisasszonyt.

— **A csurgói anyakönyvkerület** f. é. közgyűlése Schreiner Márton dr. volt rabbija, iránt való tiszteletének a budapesti tanítóképző intéze thez tanárrá történt kinevezetése után is folytonosan jelét óhajtván adni, ennek nevére alapítványt létesített. A hozzánk küldött értesítés szerint az alapítvány kamatait a hitközségi elemi iskola szegény, jó magaviseletű tanulóit közt fogják évenként felosztani.

— **Bucsuzó rabbi.** Beclről jelenti tudósítónk, hogy az ottani rabbi Grósz Ármint a kunszentmártoni orth. hitközség lelkipásztorává választotta meg. Mikor erről beeli hívei értesültek, általánossá vált a lehangoltság s az oláh helység magyarajku keresztény lakossága is igen fájlalja, hogy a magyar nyelvnek egyik legbuzgóbb terjesztőjét elveszti. A kunszentmártoni orth. hitközség új rabbija mult szombaton bucsuzkodott el híveitől s magyar beszédjével, melyben a testvérei sorsának kipuhatólására küldött Józsefhez hasonlította magát, alig hagyott szemet könyrtelenül.

— **Magyarosító jesiva.** Balassagyarmatról jelentik nekünk, hogy az ottani jesivának magyar érzelmű növendékei elhatározták, hogy a talmudikus tudománynak magyar nyelven való művelésére önképző kört alakítanak. Az egyesület Deutsch Jenő elnöklete alatt, ki az ottani orth. főrabbinak fia, már megkezdte működését A megnyitó magyar előadást »Jofó talmud-tora im derech erec« ige alapján nagy hallgatóság előtt az elnök tartotta. — Igaz örömmel üdvözöljük a balassagyarmati talmudtanulók e hazafias lépését s midőn sok sikert kívánunk szerencsés vállalkozásukhoz, egyszersmind azon reményünknek adunk kifejezést, hogy rajtunk kívül mások is követésre méltó példát fognak benne látni.

— **Helyreigazítás.** »Harcias papa« című, az »Egyenlőség« multheti számában megjelent hír, mint utóbb illetékes helyről vett informatio alapján meggyőződünk, hamis értesítés folytán került lapunkba, a mit ezennel, mély sajnálatunk kifejezése mellett, hogy nevezett hírünk egy tekintélyes családnak esetleg kellemetlen perczeket okozott, készségesen kijelentünk.

— **A bureaux** néhány tagjának lakását tudakolták nálunk többen. A tudakolt urak laknak: Kornfeld Zsigmond Andrassy-ut 98. sz., dr. Löw Tivadar Teréz-körut 3. sz., dr. Márkus Dezső Alkotmány-utca 24. sz., dr. Mezei Mór Nagy-Korona-utca 13. sz., dr. Vázsonyi Vilmos Istvántér 15. szám alatt.

Külföldi hírek.

— **Modern martyrok.** Többször terjesztették már az orosz zsidók intelligensebb köreiről azt a hírt, hogy az állami presszionak engedve, elhagyják hitüket. Mi e híreszteléseket mindig kételkedve fogadtuk,

ha szerét ejthettük, igyekeztünk czáfolatot is szerezni. Utaltunk Frúgnak, az orosz lírikusok egyik legjelentékenyebbjének, vallásunkhoz való ragaszkodására, mely őt földönfutóvá tette. Legutóbb pedig a vallása miatt Oroszországból kiűzött Antokolszkyról írtunk, akiben jelenlegi otthonában a párisi kritikások a világ egyik legjelesebb szobrászát fedezték fel. S im' a martyromságnak egy újabb esete fekszik előttünk. Hamburg M-el, a moszkvai zeneakadémia tanárát és neves zeneszerzőt még 1890. évi. február havában felszólították, hogy térjen az állam vallására, különben el kell hagynia állását. De Hamburg nem tért ki és Moszkva kormányzójának sürgetése folytán, ragaszkodva hitéhez, kezébe vette a vándorbotot. És így ujul fel a spanyolországi Abarbanel örökemlékü tette, aki inkább miniszteri székétől vált meg, hogysen vallásához lett volna hűtlenné.

— **Az Unio zsidó katonái.** Hogy a zsidók a katonáskodást kerülnek, azt a valótlan ságot sokszor szokták a szemükre lobbantani. Legutóbb a »North American Review«-ben vetette fel egy uri ember a kérdést, amire a »Washington Post« hivatalos adatok alapján adta meg a választ. Az érdekes közleményből adjuk a következőket: Csodálatos, hogy a felszólaló híret sem hallotta Salamón S. Ede tábornoknak, aki a 82-ik Illinois ezredben szolgált, Hecker halála után átvette az ezred vezényletét és a háboru befejezése után Grant elnök által Washington állam kormányzójává nevezetett ki. Ugyanezen 82. sz. Illinois ezredben 100-nál több zsidó katona szolgált, köztök több altiszt. S vajjon a felszólaló Newman E. C. tábornokról sem tudna, akinek Lincoln elnök a halálos ágyán adta át hadosztály parancsnokká való kineveztetését; ismeretlen előtte Blumenberg I. tábornok, aki az antiiktami csatában nyomorékká lett és nem ismeri Spiegel Mór ezredest, aki a louisinai csatamezőn esett el az igaz ügy védelmében? A cikk ezután még 63 őrnagyot, kapitányt, főhadnagyot s hadnagyot sorol fel, de e szám teljességre igényt nem tarthat, mert pl. Asch törzstisztet és Scherman tábornokot sem említi. Végül elmondja a ripostozó, hogy az 1861—65. háboru idején az Unioiban még nem volt 150,000 zsidó, de a háboruban 6000—8000 zsidó katona vett részt, amivel eléggé bebizonyították hazafias voltukat és bátorságukat. Halottak napján a még élő bajtársak nem is tesznek különbséget az elhunytak felekezete és származása szerint.

— **Németországi kinevezések.** Böhm G. dr.-t M. m. Frankfurtban egészségügyi titkos tanácsossá és Thalmann dr. ügyvédet Frankenthalban titkos igazságügyi tanácsossá neveztek ki.

— **Manning érsek,** ez a nagynevű szabadelvű angol egyházfejedelem, mint Londonból jelentik, elköltözött az élők sorából. Manning érsek igaz barátja volt a zsidóságnak is, s minden kínálkozó alkalommal sikra

szállt érdekében szóval, tettel. Legutóbb az orosz zsidók üldözése ellen tiltakozó londoni meetingen szerepelt s a rituális vádak virágja korában ő volt az, aki a pápának elítélő nyilatkozatát e tévhitre vonatkozólag kikérte, amit az ultramontanok nem igen tudtak neki megbocsájtani. Most, hogy a tekintélyes egyházfejedelem porhüvelye fölé a sirhant borul, gyászva van a zsidóságnak is, s az elhunytá fölétt könnyezők sorában helyet kér a pártfogóját vesztett zsidóság.

— **A »N. Fr. Presse« a receptióról** a következőket írja: Téves az a hit, hogy a receptiónak csak úgy hamarjában a »vegyes házasság« és a zsidó hitre való áttérési szabadság lesz a következménye. Ezen tilalmak Magyarországon igen régi törvényeken alapulnak, melyek a receptió után is érvényben fognak maradni. A receptió eredménye egyedül az lesz, hogy a kormány az ő rendeleteivel és leirataival minden pillanatban nem fog többé a zsidó vallás lényegéhez nyulni.

— **Egy zsidó kegyúr.** Becker Mór, itkos keresk. tanácsos — mint porosz Königsberghől jelentik — palmnicheni jószága és környéke evangélikus lakói számára a saját költségén templomot építtetett. Felavatását f. hó 3-án dr. Steinwender superintendens végezte. Az ünnepélyen dr. Bamberger köznigsbergi rabbi is részt vett.

— **A zsidó jótékonyosság.** A »Gazetta di Venezia« egyik közelebbi számában közölte a munkanélküli szegények számára befolyt adományok első sorozatát és a közléséhez azon megjegyzést fűzte, hogy a legtöbb és legnagyobb adományok zsidóktól folytak bc. Velenczében a zsidók az összes lakosság 2 percztjét képezik.

— **Stockholmból** jelentik, hogy a kormány kereskedelmi szerződésének a francia kormányval való megújítása iránt folytatandó tárgyalásokon Fränkel, ottani senatorral és főkonzullal képviselte magát. A szép megbízatást végző zsidó senator az udvarnak is kedvelt embere. A legutóbbi udvari bálon leánya volt az első, kit a trónörökös tánczra kért.

— **Egyesület a faji gyűlölet legyőzésére** A német fővárosban egyesület alakítottak, mely az e célból rendezendő gyűléseken szóval fog küzdeni az antisemitizmus ellen. A napokban alakult egyesületi alapszabályait felsőbb helyen már jóváhagyták.

— **100.000 márkás segélyalap.** Mosse Rudolf berlini hírlapkiadó a minap ünnepelte ezége fennállásának 50-ik évfordulóját, mely alkalmából üzlete alkalmazottjai számára 100,000 márkás segélyalapot létesített. A jubilánst szülővárosa, Grätz avval tisztelte meg, hogy diszpolgárává választotta és a diszpolgári oklevelet polgármestere ulján nyújtatta át.

— **Zsidó történelmi és irodalmi társaság** alakult a múlt hóban Berlinben. Az alapszabályok szerint az egyesület célja a zsidó történelem és irodalom fejlesztése és a zsidó önértzet fejlesztése a zsidók között. Elnöke dr. Karpeles Gusztáv, az »Allg. Zeitung des Judenthums« szerkesztője.

— **A szentföldről.** Halevy M., kinek legutóbbi szentföldi utjáról már irtunk, a bibliában említett szent helyek topográfiáját mostani utazása alkalmával abszolút pontossággal megállapította. Újjegyzeteiben állítja, hogy a Jeruzsalem-től Hebron felé vezető uton egyedül a Rachel sirja azon szent emlék, mely zsidó felügyelet alatt áll, s amelyhez mindenki hozzáférhet szabadon. A többi kegyeletes helyen, hol a látogató kíváncsiságát kielégíteni óhajtja, valóságos kifosztásnak van kitéve.

— **A felekezeti összeférés szép jeléről** adnak hírt pfalzi Schifferstadtból. Ez a kis város az ottani szegény zsidó hitközségnek a községi pénztárból 10,000 márkát ajándékozott zsinagóga építésre. Ezenfelül egyes keresztények is elősegítik adományaikkal a zsidó templom fölépülését.

— **Zsidók a madisták fogságában.** Egy Kairóba érkezett kath. missionárius, ki két apáczával a múlt héten szabadult ki Abdallah kalifa, a Mahdi utódjának fogságából, azt jelenti, hogy a zsarnok börtönében görög és olasz rabok között 8 zsidó is van.

— **A reserve-tisztek.** Bécsből úgy értesül egy külföldi lap, hogy a most karácsonykor kinevezett tartalékos tiszteknek több mint egy negyede zsidó vallású.

— **Munkaközvetítő egyesület kiszabadult rabok számára.** Ilyen névvel a boroszlói zsidó hitközség képviselőtestületének tagjai több más ottani egyesület támogatása mellett valódi emberszeretettel gyakorló testületet alakítottak. Az egyesületnek célja megvan a czimében. Említésre még csak az méltó, hogy az egyesület az ő gyámoltjai között nem keresi: ki milyen felekezeti.

— **»Isten büntetése.«** Moszkvából jelentik, hogy Oroszország éhínséget szenvedő vidékein járt utazók beszélnek, miszerint a nép között az a hit van elterjedve, hogy az éhínség isten büntetése a zsidókon elkövetett kegyetlenségekért. Ezt a hitet az a tény táplálja, hogy a nép ott éhez legtöbbet, ahol a zsidókat leginkább üldözik. Ezen ellenben, mint a »Novosti« írja, a baj azon vidékeken, hol a zsidók életét nem oly tulságosan keserítik meg, sokkal kisebb mérvű.

— **Ausztráliából** Melbourneból jelentik, hogy az ottani orosz egyetemre a vegytan és fizika tanárává Marks Edét nevezték ki, ki ezelőtt a sandhursti bányásziskolán docens volt.

A legjobb érv az antisemiták ráfogásai ellen a statisztika. Baden nagyhercegségben kezdtek legutóbb a népboldogítók mozgolódni és előhozakodtak a zsidók demoralizáló hatásával. Erre a német anti-antisemiták egyesület lapja ráolvasta a zavarosban halászni szerető urakra, hogy a Baden nagyhercegség 1889. évi bűnügyi statisztikája szerint a zsidókra számuk aránya szerint 87 bűnösnek kellett volna esnie, a valójában azonban csak 46 került ki közülük.

— **A ghetto értelme.** A »Dizionario universale della lingua Italiana» a ghetto értelmét a következőképpen magyarázza: »Ghetto» kaldeus szó, mely »válólevelet» (get) jelent, ezért jelöljük ghetto szóval azon helyet, hol a különvált és a más emberekkel való érintkezésből kizárt nép tartózkodik.»

Fogorvos BARNÁ Budapest, IV. kerület Váci-utca 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

Ifjabb Nagel Ottó könyvkereskedésében

Budapesten

(Museum-körut, a Nemzeti színházban)

megjelent és kapható:

Törvények és miniszteri rendeletek külön kézi kiadásai.

Az állami **italmérési jövedékről** szóló törvényekről és szabályokról. I., II., III. füzet **2.—**

Utasítás az állami- italmérési jövedékről szóló 1888. XXXIV. t.-cz. **—35**

Pénzügyi törvények és szabályok:

Söradó — — — — — **—80**

Személyes kereseti adó — — — — — **—30**

Házadó — — — — — **—30**

Jövedelemadó — — — — — **—30**

Ueber das staatliche Schankgefälle und die zu gewährende Entschädigung — — — — — **1.50**

Szabványos nyomtávu helyi érdekű vasutakról — — — — — **—75**

Budapest főváros **lakbérleti szabályzata** — **—20**

Német — — — — — **—25**

Magyar és német — — — — — **—40**

Budapest főváros szabályrendeletei:

I. kötet füzve I.—, kötve **2.—**

II. kötet füzve I.—, kötve **2.—**

III. » » **1.20**, » **2.20**

IV. » » **2.20**, » **3.40**

V. külön kiadásban

I. Szabályrendelet **cseszemőkről** — **—12**

II. Szabályrendelet a **vízvezetésekről** — **—30**

Ugyanaz magyar-német **—70**

III. Javadalmi díjjegyzék **1.—**

IV. Szeretetház szervezése — — — **—20**

V. Nyugdíjszabályzat a fővárosnál alkalmazott egyének, illetőleg özvegyeik és árváik ellátásáról **—25**

1888. Miniszteri rendelet az **állategészségügy** rendezéséről **1.—**

1885. XXIII. t.-cz. **Vízjog.** Füzvs **—40**

LÖFLEB fogorvos Budapest Váci-utca 25.
Rendel 9—5.

Pályázat.

Az orosházi izr. hitközségnél ugy a **kántori**, mint az **előimádkozói** állások megüresedvén, ezekre pályázat nyitattik.

A **kántor** fizetése évi **700**, esetleg **800** **frt.** szabad lakás a hitközségi épületben, fél sechita, s a szokásos mellékjövedelmek. Okvetlenül megkívántatik, hogy jó, esengő hanggal bírjon, zeneileg alaposan képzett, ennekkar szervezésére és vezetésére alkalmas és koreh, sochet ubodek legyen. — **Az előimádkozó** fizetése évi **450** **frt.** szabad lakás a hitközségi épületben, fél sechita s a szokásos mellékjövedelmek. Kell, hogy az illető jó előimádkozó legyen s kellemes hanggal bírjon. Az előimádkozótól szintén megkívántatik, hogy jó koreh, sochet ubodek, azonkívül pedig **gyakorlott mohel** legyen.

Pályázati határidő 1892. február 1-je.

Folyamodók felkéretnek, hogy nevezett határhoz minősítésüket, eddigi működésüket, vallás-erkölcsi magaviseletüket és családi állapotukat igazoló mellékletekkel kellőképp felszerelt pályázati kérvényeiket alólirt hitközségi elnökséghez eljuttassák. Megjegyztetik hogy határidőn túl érkezendő folyamodványok figyelembe nem véteinek, próbaelőadás csak az erre meghívottaknak fog megengedtetni s utiköltség csakis a megválasztottaknak fog megtérítetni.

Kelt Orosházán, 1892. január 4-én.

Az orosházi izr. hitközség.

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát
(Váczi körut 14, szemben az Andrássy-
ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a czég jó hírneve.

— Szombaton és ünnepnapokon zárva. —

Univ. Med. Dr. RENNER vizgyógyintézete

Budapest, VII., Valero-utca 4. sz.
Az intézet, (mely az 1873-iki év óta) fennáll, a Hidrotherapia minden modern eszközeivel van ellátva. Ugyanott a természetszerű kezelés mellett sikerrel gyógyíthatók:

1. A különféle hátgerincez és ideg-bajok, Hysteria, Hypochondria, Melancholia, álmatlanság, fejfájás stb.
2. Szédülés, vértorlódás, vérszegénység, hőség-zavarok, nemi bajok és általános gyengeségek, midőn ezek minden egyéb szer hatásával daczolnak.
3. Gyomorbélhurut, székrekedés, a belek renyhessége, puffadtsága, hasbéli pangása stb.
4. Rheumás bajok.

Télen igen czélszerű berendezés.

Árak mérsékeltek. Prospectus kívánatra.

Bentlakók és bejárók felvételnek.

TELEFON 1049. 24-9

BIEBER ANTAL

tea- és rumkereskedése
BUDAPEST

kerepesi-ut 6. sz. a «Pannónia»
szállodával szemben,

mint kiválóan különlegességi üz-
let ajánl egyenesen importált
kínai és orosz karaván-teát

Valódi jamaikai rumot,
Cuba- és braziliai rumot,
legfinomabb faju kávékat, u. m
Caylon-, Cuba-, Menado-, Java-
Mocca-kávét, stb.

Négy ¼ kilos csomaggal a legolcsóbb árak szerint
bérmentve.

Belföldi, kőbányai saját termésű és külföldi boro-
kat, magyar és francia cognacokat leghíresebb gyá-
rakkól, likőrök, kőbányai kivitelei palaczkserket, tea-sütemé-
nyeket, csokoládé francziát, Suchard stb. s sok más szük-
ségleti cikkeket a legjobb minőségben a legolcsóbb napi
árfolyam szerint.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

BUTOR

részletfizetésekre

Ehrentreu és Fuchs testvéreknél kapható

Andrássy-ut 41. sz.

Karlsbadi czipő-különlegességek!

KAJÁRI DEZSŐ

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCA 8.

Ajánlja

karlsbadi czipőraktárát

urak, nők és gyermekek részére,

továbbá a legjobb téli czi-
pők oroszok posztó és

filcz czipőit, parafa

talppal érzékeny és kényes lábra. A legki-
tünőbb koresolya-czipőket, valódi víz-
mentes bagaria és halina eszímákat,

a legújabb mikado reggeli filcz czipők al-
kalmi ajándékoknak igen czélszerűek.

DOROTTYA-UTCA 8. SZAM.

„P É N Z- ÜGYI SZEMLE“

a legmegbízhatóbb pénzügyi szak-
lap és sorsolási tudósító.

Legbiztosabb felvilágosítással
szolgál spekulánsok és tőkepén-
zeseknek.

Minden felvilágosítás díjmente-
sen nyújtatik és a már most je-
lentkező előfizetők 1892. április
1-ig a lapot ingyen kapják.

Előfizetési díj 1893. április 1-ig 1 frt.

Kiadóhivatal és szerkesztőség:

Budapest, Teréz-körút 48.

Telefon 116.

10—

Az orvosság.

— Receptionális vers. —

Társadalmunk beteg — Isten, ember látja!
Émésztí erejét visszavonás rákja,
Szenved vérpangásban s még nagyobb csapásban:
Demokracziája pusztul sorvadásban.
Hogy e hazatestet annyi kórság marja,
Búsul, jajveszékkel minden hül magyarja.
S lányai (vagy tizen) az édes anyának
Betegágya mellett szívszorongva állnak.
Csak egy van testvéri körükből kizárva,
Anyjuk beteg és ő kitaszított árva.
Pedig szíve igaz s hül mint akármelyik,
Csakhogy túlszerű volt — s kitették a helyét.
Anyja vergődését a küszöbről nézi . . . .
Megszakad a szíve, ha még vár, úgy érzi:

„Bocsáss be, fogadj be, édes anyám, lelkem!
Ne hagyj még tovább is itt künni vesztegelniem.
Hadd dolgozom érted, hadd virrasztok nálad,
Szeretd, hül szívem vérvél táplállak.
— És most tihozzátok fordulok, testvérek,
Közétek tartozom s méltó helyet kérek.
Mindnyájunk szívének együttérzetétül
Jó anyánk hamarább meggyógyul, felépül.
Ne féltse a jussát közilleték senki,
Megosztás a lélek kincsit nem csökkenti,
Szeretet, szabadság nem szorítanak kegyre,
Mentül több a részes, annál több jut egyre!
Hül anya érzése nem ismer részarányt,
Felkarolja minden gyermekét egyaránt,
Nem ismer nagyobbat, nem ismer kisebbet!“

Szív meg ész — szeretet s vas logika-cseppek:
Isteni sugallat diktálta recipe!
— És az okos beteg örömet veszi be!

MÉRY KÁROLY.

**Anthologia a zsidó klasszikus
költökből.**

XXXVII.

Samuel Hanagid harci dalai egyedül állnak a héber költészetben. Miután a zsidó poéták közül kevesen voltak, kik az állami életbe i-tevékeny részt vettek volna, nem volt alkalmuk

költészetüket a theoretikus világon kívül másutt is érvényesíteni. Azonban Samuel Hanagid, mint jeles államférfi és hadvezér, maga körül sok olyan dolgot látott és költészetében is sok olyan esemény keresztülvitelére törekedett, melynek praktikus eredménye elől elátható volt.

Irt harczidaloikat, hogy a katonákat háborúra sarkalja, irt győzelmi énekeket, hogy a békés idők unalmát enyhítse. Költészetének eredetiségét és érdekét épp ezen sajátos írása adja meg.

Háború előtt.

— Samuel Hanagid. —

Ki pörbe szállsz a gonoszokkal,
Ki szállhat pörbe teveled?
Mienk a bűn, mienk a vétek
És az igazság fegyvered.
Minek is küzd a gyöngé férfi,
Mit ér a mi diadalmunk?
Kezedbe van a harcz, a béke,
Mi életet nem adhatunk.

És a halál nem örök álom,
Mit fegyvereink osztanak;
Csak egyedül te síjtod azt le,
Akinék élni nem szabad.
A pogányt, a ki vakmerően
Látja egyre haragod;
Tőled függ kárhozat, vagy élet —
És én csak fegyvered vagyok.

Viaszkodom a te neveddel
S a háborúba úgy megyek:
Mint a menyasszony, koszorúval
És arczán ég a szeretet.
Bármerre lengjen a mi zászlónk,
Utánam jár a hül sereg,
A pogány imád ezer istent,
S a mi urunk egyellen egy!

Lándzsám, a mikor érted harczol,
A győzelemtől pirosabb;
Küzködve lát a hajnal porja
S fegyverbe még — az alkonyat.

Kürtöntől visszhangzik az erdő,
Reszkette zúg a völgy s a hegy:
A pogány imád ezer istent,
S a mi urunk egyellen egy!

Lépj hát elő, ragyogj vakitón,
Hadd fusson el az éjszaka;
Tövis ne tépjen, szomj ne bántson,
A győzelem — Isten, maga!
Viharba védi, lüzben óvja
Az érte küzdő sereget,
Hogy ne vesződjön senki többé,
S legyen örök a szeretet!

Makai Emil

Te vagy!

*Te vagy az erős, te vagy a nagy,
Te a térben leghatalmasabb,
Ott lész az idők végeiben,
Te vagy a főúr, te vagy az Isten.*

*Te vagy az örök, te a dicső,
Te a végtelen, te az idő,
Benned kezdte a tér életét,
Te vagy az élet, te vagy a lét.*

*Te vagy a jószág, a kegyelem.
Roszat vagy gonoszt nem tész velem;
Égjen bár rajtam bingostorod:
Szívedet látom, kezem fogod.*

*S ellencim bár rám törjenek:
Féjben is látja csillagszemed,
Lelkem előbe hajlja magát,
Tőled nem félem én a halált.*

*Üljön enyészet poraimon,
Porom is te vagy: benned bizom!
Ki forgatod nagy égrendszered,
Csontjaimat te összeszeded.*

*Te vagy enyészet s a végtelen
Én mindenható Úristenem!
Te vagy az élet, a ragyogás,
Te a halál, a feltámadás!*

DURA MÁTÉ.

Magyar-zsidó családok.

II.

J Ó Z S E F.

Elbeszélés.

(5)

Rendesen a terem balsarkában ültek, hol háborítlanul szemlélhették a nyüzsgő-mozgó társaságot, s cseveghettek félhangon. Nem igen háborgatták őket. A fiatal emberek, a nevelő ur jóbarátjai, megnyugodtak abban, hogy Pirike a másé. Szép leány volt pedig. Vértörös haja jól illett lángoló arcához. Mikor beszélt, fényes szemepárja behatolt a nevelő ur beszédes szeméin át, melyekkel a sugarokat felfogta, a lelkébe s ott forradalmat okozott.

Tulajdonképp blaustrumpf. hajlamai voltak, fiatal éveinek romlatlan sentimentalismusával.

Ez volt a nevelő ur ideálja. Ha én fogalmaztam volna előtte — bizonyára hevesen tiltakozott volna ellene. Blaustrumpf! Sentimentalismus! Két gyűlöletre méltó szó! Ugy van! A szó gyűlöletreméltó, mert kinövésai azzá tették. De hogy a nevelő ur ábrándképének megfelelhessen a leány, e kettőből kellett állania. Ezt a nevelő ur nem is tudta, csak érezte, de el nem nevezte volna így semmiképp.

A mi Pirikében vonzotta, tiszta, nemes, ideál s lelke volt, s másrészt az a leánynál nem mindennapi mód kifejtett érdeke a magasabb eszmék iránt. Sokat tudott; ösmerte a »klasszikusokat«, beszélt idegen nyelveken és magyarul is. Az iskola nem vette el nyelvi érzékét, s a magyar nyelvet első mesterétől, dajkájától, meschallgatás közben sajátítá el. S a nevelő urat az is kellemesen érintette, hogy nem sértette a fülét az a sok divatos germanizmus meg gallicizmus, melyekkel a modern fiatal leány sík-ből él. Megértették egymást. Csendes merengő lélek volt mindkettő. Az ilyen szívekben hamar válik a rokonszenvből szerelem. Anélkül, hogy tudták volna! Anélkül, hogy valaha megtudták volna!...

Pedig.... de ne vágjunk eléje a dolgok sorjának!

Társalgásuk a lehető legközönyösebb tárgyról folyt. A nevelő ur elmondta napi élményeit s kifejtette reflexióit, elpanaszolta múltja bánatát, szíve veszteségét, meg anyja gyászos halálát. A lány hallgatta megindult szívvel, édes rokonszenvvel. Ehrlich Pirike, a gazdag kereskedő lánya, úgy elmerengett a szegény ifju tövises életpályáján s úgy előrvendett napja kiderültén. Csakhogy most jó sorba van!

Megindultan köszönt Schlesingernének, mikor a kolonidő elmúlt s ment a gouvernante-jával haza. Az nem értette meg, honnan ez a szíves, ez a meleg hang?

A nevelő ur szívében is felderengett annak az érzés, hogy mennyit köszönhet ő asszonyának? Nemcsak a kényelmes, uri életet, nemcsak azt, hogy módot

nyujt édes apja segíthetésében, de a mi mindeneknél edesebb: a Pirike ösmerését.

Ez az érzés azonban nem vált öntudattá lelkében, nem mintha mesterségesen elfojtotta, s talán azzal a gondolattal hessegette volna el: mihez vezet mindez? ő, a szegény diák és Pirike, a gazdag, bájos leány, a kire...?! Ez a gondolat nem ébredt fel az ő szűz lelkében soha. Pirike csak az ő nőjének a képe, égből leszállt ideálkép, a kit tisztelni, imádni kell, s aki olyan olyan távol van mindentől, a mi földi; a mi salak... Pirike maga az Ég.

Édes álmokat, boldog ábrándokat, költői hangulatokat köszönhet ő Pirikének s ezért drága néki az ő képe. S ezért tiszteli ő oly mélyen, oly igazán önagságát. Költői ábrándjai megalkotóját.

Kandalló mellett, csendes magányban, érzelmei hangot nyernek s a hangok verslábakban ugrándoznak; zürös-zavaros képeket lát, gondolatok, képek, színesek, rikitók ötlenek agyába... most mintha vörös lenne, majd lilaszínű, de barnásan lilaszínű, nem... angyalian fehér, duzzadó csipkedíszszel, a mint végigdől a kereveten, künn halk zongoraszólam, s fekete frakkos deli ifju, kalappal kezében, a hölgy előtt... megmozog... a nő? nem!... de mégis, mintha az... legyczójével int, a férfi eléje térdepel s könyvekben tör ki!

Fölebred, szemei könyben usznak, s odaül írász-tala elé s ír, ír, alig veti a betűket, keze csak úgy rohan, rim rimre visszacseng, s mikor a vers kész, még mindég kábult fővel, megittasodva susogja maga elé a sorokat, érezve, alig megértve, érzelmeinek vilharzó, tomboló hullámzásában.

*

A nevelő ur betévedt egy este, (nem volt kolonnap) a Szent László-téri cukrászatba. A társaság együtt volt. Ő meghuzódott egy sarokban és újságot vett elő. Észre se vették.

Schlesingerné volt a soron. Nevet nem említettek, mindenki tudta, kiről szól a nóta. Az »új esetete« tárgyalták. Abban mindenki egyetértett, hogy a fiatal fő-tisztelendő tanár ur csakugyan csinos ember. Csodálatos! Milyen jó szemek vannak még mindég ennek az asszonynak! Hogy »kinézte a jó prédát.« Hogyan? »Még mindég?« Ah! kérem, hiszen pompás színben van az az asszony. Remek menyecske az! S igaza van. A vén szarvas naiv hitében s irigylésre méltó butaságában megbizhat s csak nem engedi magát agyonkinoztatni. Nincs is joga a vén szarvasnak ahhoz. Nem az első eset s ő sem volt jobb annak idején a deákné vásznánál. Ki emlékszik a kis Gizikére, a ki itt szolgált ki azelőtt a cukrászatban, s a ki akkor utazott *esetleg* Pestre, amikor a vén szarvas; bár akkor még fiatal kopó volt! Eh! a dologban csak az a bámulatos, hogy az a tisztességesnek látszó fiatal ember, az a szerény anyámasszony katonája, az a »vén majom«, a hogy a levelekben czi-

mezgették, portásnak állott be. Ő hurczolgatta a leveleket. A szobalánytól tudom. Ugy — hát leveleket is váltottak? Persze. De az a legérdekesebb, hogy a vén szarvas a nevelőre bizta a kolon ideje alatt a feleségét, jóra! hiszen az meg úgy látszik érti a helyzetét...

A nevelő ur alig figyelt eleinte a beszédre, de kezdett aztán egyetmást megérteni belőle.

— Na de hogy szállóban adnak egymásnak rendezvoust, ezt a baklövést nem tettem volna fel Schlesingernéről.

A név kipattant. A nevelő ur felugrott.

Oda se néztek. Folyt a szó tovább.

Kisurrant.

(Folytatása köv.)

Lázár Béla.

PELFEDEZETT SZIV.

Reszély a prágai ghetlőből,

(4)

Irta: AUERBACH BERNÁT.

Tachau büszke volt az ő népszerűségére. — Földerítette a mások életét, hanem a magáét csak nem tudta derüsbé tenni. Erre nem futotta a díj, mely az előadások után járt; sőt néha napján az is megeseit véle, hogy a jó barátoktól, kiknek sorába a prágai hitközségnek csaknem valamennyi »balbósz«-a (adófizető hitközségi tag) tartozott, holmi kis nemzeti kölesönt kellett fölvennie. No de emellett olyan jó szíve volt, hogy a jól fizető napokon megajándékozta a szükségét látókat, vagy pedig ötlettel, tréfával a szegények gyámolítására buzdította a tehetőseket.

Most, hogy Ancsel urral nekünk akadt dolgunk, épen jó kedvében találjuk őt. A mult vasárnapi lakzi annyira-mennyire megtöltötte a tárczáját és ezenfelül még három »vendégszereplés«-re szóló meghívót is hozott neki, amelyek jövedelmes napokra nyujtottak biztos kilátást. A rájuk való gondolás, a meglegedés kifejezését kölcsönözte tekintetének, mely nagy harkályos orra fölött ülő szeméből sugárzott ki.

Éppen az egyik lakodalomhoz szükséges könyv haszerezámok számvetéseivel bibelődött, midőn megnyikordult az ajtó, hogy nyílásán egy kissé viseltes ruházatu fiatal ember kerüljön belül.

— Tréfás jó reggelt. — Ön az Riszler ur? Ritka egy látogatás. Isten és a saját lába hozta. — Köszöntötte Tachau a belépőt.

— Adj' Isten, Tachau ur. Megbocsásson, hogy ily jókor alkalmatlankodom — szölt Riszler szerényen. — De nem a tréfás, hanem az okos és az egész világgal barátságos lábbon álló Tachaut keresem.

— Ugy bizony — vágott közbe Ancsel — nekem mindenfelé van jó emberem, csak egyetlen egy »szajne«-m (ellenség) van, azt is itt tartogatom a m...

gam födele alatt. Nem ismeri? Ugy hívják, hogy »dalesz« (szegénység).

— Ugy hiszem akkor közös az ellenfelünk — válaszolt Riszler nevetve. — De nem ez hozott ide, hanem a szükség, még egy kérelmem. Ön okos és sokat próbált ember. Nekem ilyen kell, mert a jövődő boldogságról van szó. Az én jövődő boldogságom pedig az volna, ha imádott Bettimet — hiszen ön is ismeri azt a fölséges leányt — feleségül, sorsom osztályosául elvihetném az én megrakandó fészkeembe.

— Nos, hát én legyek a »sadchen« (házasságközvetítő) és lelkére beszéljek az öregnek? — vágott közbe Tachau türelmetlenül.

— Dehogy! — replikázott Riszler. — Hiszen még most rá sem hederitene. Én aféle szegény diákember vagyok, szegény szüleimtől részemre semmi sem telik, s egyelőre úgy-ahogy a lezkeadásból kell tengődnöm. De remélem, hogy ezélhoz jutok — és az ifju olyan főtartással meg olyan képpel tekintett a kérdezőre, mely akaratot fejezett ki. Azután leült a székre és folytatta: — Ezuttal jó tanácsért kívánom szivességét igénybe venni. — Aztán elmondta Riszler, hogy előző napon jogtanácsosi minőségben látogatásban járt az öreg Kuhnál és ez alkalommal az ő imádottja, Betti bizalmasan közölte vele, hogy apja Ehrlich, michlei mézáróst választotta ki a számára férjül, még pedig főként az »ő ezrede« kapitányának ajánlatára, akinek keze alatt Ehrlich szolgált. Az ajánlást az öreg Jeremiás apó olyan szentnek tartja, hogy a leány ellenzésével mit sem törődve, a kapitány választottját össze akarja adni Bettivel. — Engem, szegény diákot, ki még minden vizsgámat le sem raktam, evvel a kérővel szemben hogy lehetne komolyan venni! — kiáltott fel Riszler nekikeseredve. — Ezenfölül az öreg Kuh általában nem jó szemmel nézi a diákot. Jó magam sem tudom, miből tudnék én asszonyt eltartani és házat vinni. És ámbár a Betti szeret, mégis attól tartok, hogy apja kívánságának enged. Hát engem mindez együttvéve megfoszt a helyes gondolkodás lehetőségétől.

Tachau igaz részvétellel ügyelt a szegény szerelmes panaszára és mikor befejezte, hegyes állat elgondolkozva támasztotta tenyerére.

— Kár mindjárt kétségbeesni — szólalt meg némi kis szünet után, — van annak oka-foka, hogy a kérőt elzavarjuk. Azt mondta ön, hogy katona volt, meg hogy Ehrlich a neve, nemde? — No lássa, megvan. Hát melyik katonának nem volna holmi szerelmi története valami szakácsnéval, vagy eziczussal, akinek közelsége a szívének és a gyomrának egyaránt jól esett. Csak bizza rám, majd kisüti ezt az én »Zimmes« barátom.

— »Zimmes« — vágott közbe Riszler nevetve, — ember az, vagy valami harapni való.

— Ember az az istenadta. Ön nem tud róla, de ez bizonyára ismeri önt, mert annak a fejében van az egész »uteza«. — Különbén szegény ördög, hanem azért pompás ficzkó. Én már sokszor megpróbáltam, hogy kenyérhez juttassam, de a szerencsétlen ostoba csinjeivel mindig elcsapta magától az állását. Mikor egy kereskedőnél háziszolga volt, a talyigájáról elvesztett egy ménkünagy üres czukros hordót, úgy találtak meg az utcán tele gyerekekkel; mikor meg a kalapos gazdája kalapokat küldött vele házhoz, hát rendesen csak a takaróját szállította rendeltetési helyére, a kalapba a gyerekek pitykóvet szedegettek, vagy »kugli«-t raktak beléje. Utóvégre is új keresetforrás után kellett látnia. Most képeket és tükröket sorsol ki a lutri 90 számával és jól ismeri azt a száz meg száz embert, akik merő részvéttől nála depónálják a betéteket, tudja a nevüket, a korukat. Majd nála kérdezősködöm. Ő az »uteza« eleven czi- és névtára.

— És azután? — kérdezte Riszler nagyot nézve.

— »És azután?« kérdezi ön, kinél jogász létére helyén kellene lenni az éleslítésnek. Hát önnek nem öltik eszébe, hogy a katona kiszolgált szerelmesének régebbi igényei előtt Kuh uram kénytelen lesz lerakni az »ezrede«-nek összes fegyvereit is? Én cseppet sem kétkezem azon, hogy akadunk egy, vagy talán több olyan leányra is, aki volt imádójának kezére és szívére való jogát érvényesíthetné. Csak bizzék meg bennem, én eléggé ismerem az embereket ahoz, hogy gyöngéik után itéljek és azokat kibaszáljam. Önnek most nincs egyéb tennivalója, mint azon lenni, hogy megnyerje az öreg kegyeit.

(Folytatás köv.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizelőinket, kiknek előfizetése január hó 15-én lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztatásnak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	8 frt —kr,
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt —kr
fél évre	3 frt 50 «
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczi körút 23. sz.